

 **laiškas
lietuviams**

RUGSĖJIS/SEPTEMBER 2000

ŠVIETIMU BESIRŪPINANT	253	Juozas Masilionis
PAREIGA IR ATSAKOMYBĖ	257	Antanas Marčiulaitis
AMŽINYBEI	261	Valerija Vilčinskienė
AVERKIME SAVO ŠIRDŽIŲ DURIS	264	Dalia Staniškienė
NELAIMĖ IR DIEVO APVAIZDA	267	
NELAIMĖ DIEVO PRIEŽIŪROJE	269	Kun. dr. Kęstutis Trimakas
ATLEISK	271	Antanas Marčiulaitis
PER GROŽI Į <i>GROŽI'</i>	273	Ignas Naujokas
VAIKO LABUI	272	Domas Mačiūnas
KALBA	280	Red.
TĖVYNĖJE	283	Laima Krivickienė
ŠYPSULIAI	286	Red.
TRUMPAI	287	Juoz. M.

Naujų mokslo metų proga šis numeris iliustruotas
nuotraukomis iš Čikagos Lithuanistinės Mokyklos.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės - Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas - Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

2000 / RUGSĖJIS - SEPTEMBER / VOL. LI, NO. 9

TAUTINIU BEI RELIGINIU ŠVIETIMU BESIRŪPINANT

Juozas Masilionis

Amerikoje didelė reikšmė skiriama reklamai. Pro televizijos, kompiuterio ir interneto aparatus ji braunasi į privačius namus, pro krautuvių langus kviečia pirkėją užėti į vidų bent pasidairyti; per reklamų mišką skverbiasi keleivis, važiuodamas miesto gatvėmis ar skubėdamas greitkelio. Reklamų dėka Kalėdas “švenčiame” ir kalėdinės muzikos klausomės daugiau kaip mėnesį... O vis dėlto viena reklama, kuria visą rugpjūčio mėnesį puošiasi krautuvių langai, kurių buvo pilna tada visuose laikraščiuose, ir man patinka: “Back to school” - Vėl į mokyklą! Pasiruoškite lankyti mokyklą!

Lietuvis nuo senų laikų be reklamų, be raginimų veržėsi į mokslą. Simonas Daukantas XIX a. pradžioje pėsčias nuėjo iš Žemaitijos į Vilnių, nes norėjo studijuoti jo universitete. Vals-

**ČLM Vasario 16-osios minėjimas prie Laisvės paminklo
Kalba mokyklos vedėja Jūratė Dovilienė.**

tiečiams neleidžiant siekti aukštojo mokslo, Motiejus Valančius ir Antanas Baranauskas susibajorino. O to aukštojo mokslo, uždarius Vilniaus universitetą, Lietuvoje ir nebebuvo. Tuos laikus, kada lietuviams teko studijuoti tolimuose ir svetimuose universitetuose, gražiai pavaizdavo poetas Pranas Vaičaitis:

*Oi, eisime, broliai, į tolimą kraštą
Gudrumo ieškoti, tėvynę vaduoti,
Iš ten mes parnešime brangiąją naštą
Ir vargstantiems broliams
galėsime paduoti.*

Jau lengvesnėmis sąlygomis lietuvius siekė mokslo nepriklausomos Lietuvos laikais (1918-1940): pradžios mokyklos už 3-4 kilometrų, miestuose dar arčiau, progimnazijos ir gimnazijos už 10-20 km; universitetas, žinoma, tebuvo vienas, tolokai, Kaune, betgi savame krašte. Niekas nebeklausė, ar tu bajoro, ar tu valstiečio, ar tu miestiečio vaikas. Tiesa, nemokamo aukštesniojo ir aukštojo mokslo dar nebuvo. O pradžios mokyklų lankymas jau buvo privalomas. Tiek tėvai, tiek vaikai tada rodė didžiulę meilę mokslui ir lietuviškai mokyklai. Ir išaugo tada mokyta ir patriotiška lietuvių karta, kurios nereikėjo raginti “vėl į mokyklą!”

Bet tai jau tolimi praeities laikai. Tėvai, kurie mus leido į mokslus, jau mirę, o daugelis iš mūsų, kurie su entuziasmu tada mokėmės lietuviškose mokyklose, jau daugiau kaip 50 metų esame (ar vienu, ar tikru vardu pavadinsime) senosios tėvynės išeiviai.

Mokslo meilė neužgeso ir priverstinėje išeivijoje, Vokietijoje ir Austrijoje, kur daugiausia buvo susitelkusių lietuvių, pasitraukusių nuo bolševikinės okupacijos. Karui pasibaigus, be jokių perspektyvų ateičiai, buvo įkurtos visų laipsnių lietuviškos mokyklos: vaikų darželiai,

pradžios mokyklos, progimnazijos ir gimnazijos. Ir jas lankyti nereikėjo reklamų, didelio raginimo. Laiko buvo daug, o viskas čia pat, toliausiai gal, dainos žodžiais tariant, “tūkstantis žingsnelių”... Programos kaip ir Lietuvoje, mokytojų netrūko. Tik trūko vadovėlių ir mokymo priemonių, tik mokyklų patalpos dažniausiai buvo ne mokyklinės, “barakinės”, “vargo mokyklos”. Tačiau rezultatai nuostabūs: baigto mokslo pažymėjimai ir atestatai nuolatiniai apsigyventuose kraštuose buvo pripažinti. (Plačiau: Red. Vincentas Liulevičius, *Lietuvių švietimas Vokietijoje*, 1969).

Prasidėjus emigracijai į nuolatinio apsigyvenimo kraštus, JAV, Kanadą ir kitur, lietuviškosios mokyklos Vokietijoje ir kitur užsidarė. Naujuose kraštuose tuoj tėvai ir mokytojai pradėjo tyrinėti, kokios naujuose kraštuose perspektyvos lietuviškai mokyklai. Tuoj įsitikinta, kad tokių lietuviškų mokyklų, kokios buvo Lietuvoje ir pabėgėlių stovyklose, čia išlaikyti nebus įmanoma. Vaikai turės lankyti vietines mokyklas, o, norint jiems duoti lietuviškų žinių, reikia ieškoti kitų būdų. Ilgai ieškoti nereikėjo: pradėtos jau 1949 m. steigti lituanistinės mokyklos, kuriose bus dėstomi tik lietuviškai lituanistiniai dalykai: tikyba, lietuvių kalba ir literatūra, Lietuvos istorija bei geografija, žodžiu, tai, ko vietinės mokyklos nemoko. Pirmame dešimtmetyje (1949-1959) tokių lituanistinių šeštadieninių mokyklų buvo labai daug, beveik prie kiekvienos lietuviškos parapijos. Ir vaikų darželių, ir pradžios mokyklų, ir aukštesniųjų. Netgi ir Pedagoginis lituanistikos institutas. Dirbta daugiausia šeštadieniais, kai kur sekmadieniais, kai kur įsisprausta į normalių pamokų lenteles.

Lietuviui vaikui reikėjo lankyti dvi mokyklas: vietinę valdišką ar privačią, privalomą, ir lituanistinę, neprivalomą, apsisprendus.

Nuo nenoro mokytis, lankyti mokyklą valstybė apsidraudžia privalomo mokslo įstatymais: nori ar nenori, jaunuolis iki tam tikro laipsnio ar tam tikrų metų turi eiti mokyklon. Bet ir tokioms sąlygoms esant, atsiranda nemažai “iškritėlių” iš mokyklų, nes privileija lengvai uždirbamas doleris ir kita.

Laisvajame pasaulyje apsigyvenusiems lietuviams nėra rašyto ir kokiomis nors pabaudomis paremto įstatymo, kuris priverstų lietuvius vaikus būtinai lankyti, be vietinės, dar ir lietuviškasias, lituanistines, mokyklas. Pačiam lietuviui tėvui ar motinai reikėjo ir tebereikia apsispręsti, ar jo vaikui lietuviškos mokyklos lankymas ir baigimas privalomas, ar ne, ar manyti, kad tie dalykai gadina vaiko angliškąjį akcentą ir gali pakenkti jo būsimai karjerai.

Išeivijos lietuviukui teko lankyti dvi mokyklas: privalomą, kuria ar kuriomis tu ruošiesi savo profesijai, pragyvenimui, karjerai, ir lituanistinę, iš kurios mokslų tu greičiausiai ateityje nei pragyvenimo neuždirbsi, nei karjeros nepadarysi. Ji idealistinė. Idealizmą čia rodo ir tėvai, leisdami vaikus į lituanistinę mokyklą, idealizmą rodo ir mokytojai, joje dirbdami, idealizmą rodo ir mokiniai, ją lankydami, ir visuomenė, ją remdama.

Idealistinė mokykla, bet ją lankyti vis dėlto propagandos, įtikinėjimų reikėjo. JAV ilgiau ar trumpiau veikė apie 80 lituanistinių mokyklų, Kanadoje - apie 30. Jas baigė tūkstančiai jaunuolių. (Plačiau: Red. Juozas Masilionis ir Stasė Petersonienė, *Lietuviškasis švietimas Šiaurės Amerikoje*, 2000).

Be lituanistinių mokyklų būtų daug tamsiau mūsų išeivijos lietuviškame gyvenime. O jei kas skeptiškas lietuviškojo švietimo rezultatais, teprisimena, kad ne visur ir ne visada pasiekiami šimtaprocentiniai rezultatai. Kas be ko, dalis lietuviškų ažuoliukų ir liepaičių nu-

džiūvo, prapuolė iš lietuviško gyvenimo, bet didelė dalis įsijungė į visuomeninį, organizacinį ar ir į mokyklinį gyvenimą. Žvelgiant į paskutiniuosius lituanistinių mokyklų duomenis, matoma, kad dabar (mokyklų dar yra apie 20!), vaikus į lituanistines mokyklas leidžia daugiausiai tie tėvai, kurie jas patys kadaise lankė. Buvę mokiniai mokykloms vadovauja, Tėvų komitetuose dirba. Tai rodo, kad lituanistinių mokyklų svarba ir nauda anksčiau ar vėliau buvo pajusta ir stengiamasi ateinančiai kartai perduoti.

Veikia dar apie 20 lituanistinių mokyklų. Po vieną jų turėtų veikti kiekviename didesniame lietuvių telkinyje. Tėvai, ne mokykla, turi išmokyti vaiką gražiai lietuviškai kalbėti, tada nebus vargo ir mokyklai. Tėvai, ypač motina, turi išmokyti poterių ir suteikti pagrindines tikėjimo tiesas, tada nebus vargo kapelionui.

Lituanistinių mokyklų nerašytas šūkis buvo Maironio žodžiai:

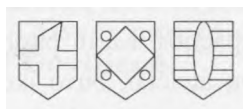
Vaikeli, mokinkis,

Lietuviu vadinkis...

Tik žemei tėvų

Negamink svetimų dievų.

Prasideda nauji mokslo metai, ir mes čia, išeivijoje, baiminamės, kad neužsidarytų lituanistinė mokykla, kad nemažėtų mokinių skaičius. Rūpestį kelia ir Lietuva: daug universitetų, daug aukštųjų mokyklų, o pradžios mokyklų lankomumas vis mažėja, nes vaikas basas ir alkanas. “Eina garsas nuo pat Vilniaus”, kad nepriklausomos Lietuvos mokyklose vengiama tautinio ir religinio auklėjimo. Ar tokios nepriklausomos Lietuvos tikėjimės?

PAREIGA IR ATSAKOMYBĖ

ANTANAS MARČIULAITIS

Visi turime vienokių ar kitokių pareigų. Vieni daugiau, kiti mažiau. Vienų pareigos labai atsakingos (ypač valstybės veikėjų), kitų - dažniausiai asmeninio, buitinio pobūdžio. Tačiau kokios pareigos bebūtų, kiekvienas jas vykdamas asmuo privalo jausti atsakomybę už tinkamą ir sąžiningą jų atlikimą. Pareigos atlikimo kokybė turi visuomet ir besąlygiškai remtis į sąžinę. Darbuotojas su prigesinta sąžine savo pareigą atliks atsainiai, paviršutiniškai, be ypatingo atsakomybės jausmo. Jam labiau rūpės siauri egoistiniai interesai, negu visuomeniniai ar valstybiniai reikalai.

Jei visi žmonės sąžiningai, su giliu atsakomybės jausmu atliktų savo pareigas, nereikėtų tiek daug kontrolierių. Platonas yra pasakęs: "Kas nesieltgia neteisingai, tas yra garbingas; bet dar garbingesnis, jei ir kitam neleidžia tai daryti". Prie šios minties galėtume pridurti tokią frazę: garbingiausias yra tasai žmogus, kuriam niekad nereikia jokių kontrolierių, kuriuo galima visur ir visada pasitikėti. O tokių žmonių net ir labai apgadinatoje mūsų visuomenėje tikrai yra, ir ne tiek jau mažai. Tik gal ne visada juos pastebime, nes jie paprastai nelinkę savo sąžiningumo ir pareigos suvokimo reklamuoti, dirba tyliai ir su dideliu atsakomybės jausmu.

Ten, kur pareigos atlikimas paremtas prievarta, sunku tikėtis gerų rezultatų. Tai įrodė baudžiavinė santvarka, vėliau - su kolektyvintas bei suvalstybtas žmogaus darbas, kai buvo iš-

mušta iš sąmonės asmeninė iniciatyva ir įdiegtas prievartos būdas, kai žmogus dirbo be ypatingos paskatos ir ne sau, o nežinia kam. Štai tada ir prireikė tūkstančių kontrolierių žmogaus darbo kiekybei ir kokybei tikrinti. O šiuos kontrolierius imdavosi tikrinti aukštesnieji kontrolieriai, stengdamiesi rasti tikrinimo pažaidų. Šitaip buvo žlugdomas pasitikėjimas, šitaip buvo brukama iškreipta, prievartinė pareigos samprata: jei esu kontroliuojamas - dirbu patenkinamai, - jei ne - kam čia stengtis, kam plėšytis.

Socialistinis realizmas (taip jį vadino liūdnai nusišaukusio socializmo teoretikai) visose visuomeninės ir valstybinės veiklos srityse rėmėsi tik prievarta ir kontrole. Tai buvo žmogaus prigimčiai svetimas vadovavimo būdas, ne tik slopinantis asmens iniciatyvą, bet ir žeminantis žmogiškąjį orumą. Prievarta ir kontrolė - tai policinės priemonės, tai žmogaus dvasios žlugdymas, stūmimas į sąstingį ir anarchiją. Tokios priemonės buvo ypač brutaliai naudojamos konclagerinėje sistemoje, kur žmogus paverstas darbinio gyvuliu, kur galima iš jo tyčiotis, galima jį maksimaliai išnaudoti iki visiško sunaikinimo.

Toksai sovietinis palikimas, kur be kontrolės neįmanoma normali veikla, Lietuvoje išsilaikė iki šių dienų. Kad iš tikrųjų taip yra, galima įrodyti faktais. Bene labiausiai krenta į akis teisėsaugos institucijų darbas. Ar galima vadinti tinkamu pareigų atlikimu kai kurių (ne daugumos?) prokurorų, teisėjų neveiklumą, nusi-

ČLM penktokai su mokytoja Zita Dubauskaite.

kalstamą delsimą, bylų vilkinimą, svarstant stambias vagystes, grobstymus, plėšikavimus, korupciją, nužudymus ir kt. Kiek išvogta bankų, kiek neteisėtai privatizuota ("prichvatuota") turto, o bylos sąmoningai marinuojamos, dangstantis įprastine teisine formuluote: nerasta nusikaltimo sudėties. Ir kur čia ją atrasi, jei dešimtys ir šimtai tūkstančių litų įkrenta į plačias sąžinę praradusių teisininkų kišenes! Žinoma, šis teiginys taikytinas ne visiems prokurorams ir teisėjams. Premjero G. Vagnoriaus vyriausybė bandė skatinti teisėjus, prokurorus, gerokai padidindama jau ir taip nemažus jų atlyginimus (nors, tiesą pasakius, teisininkų atlyginimų kėlimas ne vyriausybės, o įstatymus leidžiančiosios valdžios - Seimo prerogatyva). Teisėjų atlyginimų kėlimas lyg ir turėjo šiojų tokių loginį pagrindimą. Manoma, jog gaudami solidžius atlyginimus, toli pralenkiančius net

aukščiausių valstybės pareigūnų atlyginimus, teisininkai vengs kyšininkavimo, suaktyvins savo veiklą, paspartins itin svarbių bylų nagrinėjimą ir kuo teisingesnį sprendimų priėmimą. Tačiau rezultatai beveik nepagerėjo, o kai kur gavosi netgi atvirkščiai. Pasirodo, apetitas atsiranda bevalgant: teisėjų, tardytojų, prokurorų, papirkinėjimai kai kur ne sumažėjo, o dar labiau išaugo, kišenės dar labiau prasižiojo. O kai Seimas sukruto svarstyti, ar nevertėtų tuos išpūstus atlyginimus kiek apkarpyti, teisėsaugos pareigūnai pareiškė nepasitenkinimą. Tad sakyskite, gerbiamieji, ar galima tokiais teisininkais toliau pasitikėti? Kai pernelyg apsvaigstama nuo milžiniškų atlyginimų, Temidės akys dar tamsesniu raišalu uždengiamos, kad nepastebėtų negražių dalykų.

Valstybiniu mastu reguliuojant Lietuvos žemės ūkį, reikėjo įveikti nemažai sunkumų.

Kelias iš sukollektyvinto žemės ūkio į individualų buvo nelengvas: reikėjo keisti ne tik jo valdymo struktūrą, bet ir burokratų atgyvenusią mąstyseną. Žemės ūkiui gelbėti buvo skirta valstybinių subsidijų, tačiau tarpinės grandys (be jų kažkodėl neapsieinama) tas subsidijas nukreipė ne ten, kur reikėjo. Tai vėlgi pareigos ir atsakomybės nebuvimo rezultatas.

Visose veiklos srityse atsirado mėgėjų lengvai papinigauti kitų sąskaita. Imkime kad ir Lietuvoje gaminamos elektros teikimą į Baltarusiją. Jei Baltarusija už elektros energiją moka tik apie 30 procentų to, ką tenka už tą patį kiekį sumokėti Lietuvos vartotojams, ir dar buvo už elektrą įsiskolinus Lietuvai apie keturis šimtus milijonų litų, tai ar ne tarpininkų manipuliacijų dėka?! Aiškinimas, kad esą tokia ekonominė politika, ir nieko čia gudriau nesugalvosi, mūsų nė kiek neguodžia. Priešingai, parodo atsakingų už tokią ekonominę netvarką pareigos ir atsakomybės nebuvimą. Šitaip knaisiojantis po ne savo kišenę, kai kas stebėtina: greitai pralobo ir toliau lobsta, o dauguma nuskurdo. Ir tik dėl to, kad nuolat trūkinėja pareigos ir atsakomybės saitai. J.V. Gėtės mintis, jog “nebūtina visuomet būti didvyriu, bet privalu visuomet išlikti žmogumi”, šiandienėje Lietuvoje lyg ir neteko tikrosios prasmės. Gobšumas, egoizmas, siekimas kuo greičiau ir bet kokiomis priemonėmis pralobti, paminant visas dorovines vertybes, ne vieną nustūmė į karštligišką ir dažniausiai pražūtingą turtomaniją.

Ypač atsakingos pareigos tenka valstybės prezidentui. Prieš priimdamas bet kokią sprendimą, prezidentas turi gerai apsvarstyti to sprendimo pasekmes. Tai sunki atsakomybė, reikalaujanti aštraus proto ir psichologinio lankstumo, tvirto įsitikinimo, kad visa, ką jis nusprendžia ir vykdo, yra teisinga, logiška, humaniškai ir teisiškai pagrįsta. Taip, prezidento

sprendimuose neturi būti nė menkiausio blaškymosi ir abejonių. Imkime pavyzdį. Buvusio prezidento A. Brazausko nukrypimas nuo logikos, svarstant Lietuvos ir Latvijos valstybinių sienų Baltijos jūros šelfe klausimą, kada vardan geros kaimynystės buvo neatsargiai padarytos latvių derybininkams tam tikros nuolaidos, sukėlė nemažą politinį skandalą. Gerai, kad laiku apsižiūrėta ir A. Brazausko klaida atitaisyta, politinis konfliktas likviduotas. Dabartinis Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus irgi neapsiėjo be politinių kazusų. Pirmasis kazusas - tai palikimas prezidentūroje beveik visų buvusių A. Brazausko patarėjų, tarp kurių yra ir liguistų intrigantų. Prezidentas negali vadovautis ambicijomis, simpatijomis ir antipatijomis. Jis visur ir visada privalo remtis tik loginiais sprendimais, nors galbūt ir nepalankiais jo emocijoms. Neturėdamas rimtų motyvų, o tik kažkam pataikaudamas, prezidentas nušalino iš švietimo ir mokslo ministro posto akademiką, profesorių, visame pasaulyje gerai žinomą filologą Zigmą Zinkevičių. Argi gerb. Zinkevičius labai jau nusikalto, jei stiprino lietuvių kalbos dėstymą mokyklose, nepažeisdamas tautinių mažumų teisių, pietryčių Lietuvoje, kur daugiausia gyvena lenkų ir baltarusių tautybės žmonių? Toks prezidento poelgis sukėlė visuomenėje sumaištį ir pasipiktinimą. Vienas iš paskutiniųjų prezidento V. Adamkaus miglomis aptrauktų taktinių ėjimų - buvusios KGB agentės *Šatrijos* (Kazimieros Prunskienės) ir buvusio KGB pulkininko Marijono Misiukonio apdovanojimas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinais. Ar nevertėjo prezidentui rimčiau įsigilinti į šių dviejų apdovanojotų, buvusių kadrinių KGB darbuotojų, biografijas ir pasverti, ko jie daugiau davė Lietuvai: naudos ar žalos?! Turbūt ne be reikalo apdovanojimų ceremonijoje dalyvavusios politinės kalinės, vienuolės Nijolės Sadūnaitės nervai, neišlaikė ir ji

pareiškė prezidentui viešą nepasitenkinimą. Apdovanojant buvusius Okupantų kolaborantus, liko pamiršti tikrieji patriotai, ilgą laiką kovoję už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę ir dėl to netekę sveikatos ar net gyvybės. Lieka neaišku, kas vertė Jo Ekscelenciją Prezidentą išprovokuoti tokį politinį skandalą. Bet kad pritrūko jam pareigos ir atsakomybės – tai tiesa...

Arba imkime liūdnei nugarsėjusią parko Grūto miške istoriją. Kažkoks buvęs kolūkio pirmininkas Viliumas Malinauskas sumanė neva pasipelnyti iš sovietinių monstrų, naikinusių mūsų tautą, jų statulas susigabenęs į Grūto parką ir sustatęs ant postamentų: štai žiūrėkite ir gėrėkitės, nes tik jie nešė jums “žemiškąjį rojų” su Stalino “saulės” kaitra. Šitaip tyčiojamosi iš tūkstančių žmonių kančių ir pirmalaidžių mirčių. Daug kas kreipėsi į Prezidentą, Seimą ir vyriausybę motyvuotais pareiškimais, griežtais protestais: ir dvasininkai, ir mokslininkai, ir meno žmonės, ir įvairūs visuomeniniai sąjungdžiai bei organizacijos. O Seimas ir vyriausybė ligi šiol kažkodėl tyli. Gal bijo šitai politizuotai nesąmonei padėti galutinį tašką, kad tie kruvinieji monstrai neatgytų ir neimtų kerštauti? Baikime drebinti kinkas, baikime taikstyti su buvusios komunistinės nomenklatūros liekanomis. Jei kam labai patinka Leninas, Stalinas, Dzeržinskis, Sniečkus ir visa plejada žemesniųjų tautos genocido įkvėpėjų ir vykdytojų, tegu išsispausdina albumą su jų nuotraukomis ir “nuopelnų” aprašymais ir laiko po pagalvėmis, kad būtų ramiau miegoti. O mes, dauguma dorų Lietuvos žmonių, kovosime, kad būtų nutraukta žudikų, plėšikų ir išdavikų invazija į mūsų tautos kultūrą, į žmonių sąmonės bukinimą!

Atsigręžkime į netolimą mūsų tautos praeitį ir įžvelgsime joje daugybę herojiškų pareigos ir atsakomybės pavyzdžių. Mūsų partizanai, prisiekę ginti savo tėvynę, žinojo, kad kova

prieš stipriai ginkluotus okupantus bus labai sunki, bet savo pilietinės ir patriotinės pareigos neišdavė, atsakomybės už tėvynės likimą neprarado. Netgi mirties akivaizdoje nepalūžo. Pagarbiai lenkiame galvas prieš ryžtingus, drąsius Lietuvos dvasininkus Alfonsą Svarinską, Juozą Zdebskį, Vincentą Borisevičių, Sigitą Tamkevičių, Bronių Laurinavičių ir daugelį kitų. Neįmanoma čia jų visų suminėti. Tai jie kėlė visuomenės dvasią, ugdė patriotines nuotaikas. O kas besuskaičius visus pasauliečius, pakilusius į kovą prieš neteisybę ir vergystę, paaukojusius savo sveikatą ir gyvybę už aukštus idealus. Jokie medaliai ir ordinaai neatsvers jų žygdarbių. Ir nevalia užmiršti, jog visus juos vertė kovoti už brangiausią žmogaus teisę laisvai gyventi, dirbti ir kurti, rizikuojant savo pačių laisve ir gyvybe, ne garbės ar turto godulys, o tik gilus supratimas, kokia yra svarbi ir neįkainojama, patriotinė pareiga ir atsakomybė. Kas gi kitas, jei ne jie gynė ir saugojo amžininkų ir ateities kartų laisvę, aukštus idealus, žmogaus garbę bei orumą!

“Yra pasaulyje žmonių, kurie gyvena be jokio tikslo, praslenka kaip šapeliai upėje: jie neina, juos neša” (Seneka). Tai nejaugi mes išvirtome į šapelius, ieškančius ramaus užteko savosios buities upėje ir negalvojančius apie tikrąsias bei amžinąsias vertybes? O visas vertybes galima pasiekti tik atkakliu darbu, giliu pareigos ir atsakomybės suvokimu. Ypač svarbu visa tai įsisąmoninti valstybės veikėjams, turintiems didžiulę atsakomybę už dvasinį ir ekonominį mūsų tėvynės suklestėjimą.

*Iš sutemų, iš prieblandų išieikit,
uždegit naują ugnį širdyse,
vergams palikit vargo naktį klaidiui!-
šaukiu aš, jūsų protėvių dvasia.*

Bernardas Brazdžionis

AMŽINYBEI PO GIMTINĖS DANGUMI

Valerija Vilčinskienė

Taip norėtus žydėti dar kartą...

P. Orintaitė

Saulėtame Meištų kaimelio smėlio kalnely, greta motinos, brolio Salemono, seserų Marcelės ir anelės, K. Naumiesčio kapinaitėse, Šakių rajone, tiek ilgesio dienų išgyvenus svetur, dvasios stiprybės viltimi sugrįžus namolio, amžinajam poilsiui atgulė žymi lietuvių poetė ir prozininkė Petronėlė Orintaitė-Janutienė. Amžinuojų sugrįžimu ji prikėlė mirusių gimtąjį Liepalotų kaimą, kažkada vienkiemiais nusidriekusį K. Naumiesčio pašonėje. 1905 metų vasario 18 dieną čia pasaulis pasitiko šio kaimo naujagimę. Dvasios šiluma, darbštumu, veikliu veržlumu, skaudžia emigrantės dalia, gausia kūrybos palaima mažajai Petronėlei nušvito likimo žvaigždė. Visą likusį gyvenimą ji lydės busimąją rašytoją gimtųjų Liepalotų medynų, sodintų senelio Motiejaus rankomis, šviesa, tėvų namų, kuriuose augo penketas vaikų, lietuvių žemdirbio romumu, gerosios namų dvasios ilgesiu. Skaudžia likimo nostalgija, švintančia ir gėstančia viltimi grįžti, veržliausiomis kūrybos ištakomis šis ilgesys rašytojos dvasią sotins čia ir anapus Atlanto. Ilgesio atšvaistų prisotinta rašytojos dvasia gėrio ir šviesos žodžiais sugulė į daugiau nei keturiasdešimt knygų. Jose - eilėraščiai, novelės, romanai, apysakos, kūrinėliai vaikams, pristatyti Bales Vaivorytės slapyvardžiu. Daugelis kūrinių, literatūrinių straipsnių skelbta metraščiuose, antalogijose, almanachuose, išversta į lenkų, anglų, latvių, vokiečių, švedų kalbas. Rašytojos

kūryba įvertinta literatūrinėmis premijomis. Prisilietus prie jos, pajaučiama brandaus žmogaus dvasios pasaulį. Ne veltui didžiausia vertybe bendravime rašytoja brangino dvasinių interesų bendrumą. Apie šiuos jausmus, jų įtaką žmogaus gyvenimui rašytoja P. Orintaitė rašė: “Žmogaus širdis - daugialypė versmė. Ir draugystės pinasi vis skirtingų spalvų gijomis, viena kitos nenustelbia, neužgožia, o lyg turtingai mišri puokštė - vis nušvinta įvairiausiais žiedais. Ir bendros valandos - žodžiai ir svajojimai, džiaugsmas ir sopuliai, dorybės ir nuodėmės - sugundo kartais atsiverti sielų sietuvą, kad pajustum, jog esi ne vienas, jog laimėjai dvasinio glaudumo dovaną... Bet visa yra trupu kaip stiklas. O laiko smūgiai išbarsto ir gražiausius bičiulystės deimantus...”

Tik atsigręžk atgal: ar mokėjai skirti tikrą nuo netikro? Ar budėjai kas valandą žmoguje dieviško spindulio šuvinant ilgėdamasis?”

Ryškiai šie jausmai busimąją rašytoją lydėjo ir ugdė visą gyvenimą. Bėgalinių žinių troškulį, ilgesį, meilę tėvų namams, darbštumą, valią mažoji Petronėlė savyje jautė, kai po sunkios darbo dienos tėvas atskleisdavo *Lietuvos ūkininką, Šaltinį*, o vaikams duodavo jo priedą *Šaltinėlių*. Nuo vyresniųjų neatsilikdavo ir Petronėlė, skaityti išmokusi tik ketverių būdama. Palaima tada nušvisdavo gimtoji gryčia, žiemos vakarais daug laikraščių, kalendorių versdavo antrą, trečią kartą... o jų namuose visada ne mažai būdavo. Todėl būsimajai rašytojai bemie-la buvo Keturnaujienos pradžios mokykloje. Nepajuto, kaip “išaugo” į mažąją pirmąją mokyklėlę, įstojo į K. Naumiesčio *Žiburio* gimnazijos antrąją klasę. Džiugina miesto grožis, skau-

džiai minti kruvini knygnešių keliai, kuriuos gyvus tebejaučia jos siela. Laiminga, galėdama tai išgyventi. Kiekviena pėda čia skamba V. Kudirkos *Varpu*, garsusis Kudirkos tiltas, Šešupės vingiai, Kudirkos kapas, paminklas su obrasiteliu iškapotu V. Kudirkos himno posmu. Kiekviena pėda - gyva, skaudi istorija, mūsų pačių iškentėta, mūsų pačių kurta. Mažučiu daigeliu visa tai bręsta mažosios gimnazistės širdelėje. Po to nuo 1922 metų mokslą tęsia Vilkaviškio *Žiburio* gimnazijoje. Čia gimsta primieji kūrybiniai bandymai, nauji draugai. Širdimi pamylusi K. Naumiestį, čia jaučiasi svetima, nepritampa prie turtingų bendraamžių, pasigenda jų dvasios bendrumo, slegia miesto skurdas. 1925 metų pavasarį baigia gimnaziją ir išvyksta į Lietuvos Kauno universiteto humanitarinį fakultetą studijuoti lituanistiką ir pedagogiką. Bėgalinis imlumas žinioms, virtęs tiesiog mokslo goduliu, galutinai užvaldo busimąją rašytoją, formuojasi kaip tvirtas bruožas, padedąs išlikti, sunkiausiais gyvenimo momentais dirbti kietiems, kurti.

Universitete Petronėlė, kiek begali, skaito, renkasi paskaitas, dėstytojus, atskiras įvairių dalykų temas. Čia ji patenka į gilų kūrybinio visuomeninio gyvenimo sūkurį, į save įtraukusį tiek daug jau žinomų kūrėjų, menininkų. Tarp jų didelis būrys dėstytojų: Krėvė, Putinas, Sruoga B. Herbačiauskas, Vaižgantas, J. Eretas, S. Šalkauskis. Čia aktyviai reikšėsi ir vyresnieji studentai: Alina Petrauskaitė, Julija Paltarokaitė, Emilija Kvedaraitė, Emilija Tamulytė, Aglė Asevičiūtė, Bronė Liudžiūtė, aktorė Helė Vilčinskaitė, Juozas Paukštelis, Ignas Malinauskas, Juozas Grušas, Jonas Grinius, Salomėja Nėris. Čia plėtėsi tautos kultūros samprata, rašytoja augo protu ir dvasia. Čia giliai pajaučia mokslo galią, savo protinius ir kūrybinius sugebėjimus, suvokia žmogaus būties esmę ir šalia, kaip būtinybę, iškelia darbštumą. Šie jaunystės atradimai rašytoją lydės visą likusį gyvenimą. Gal todėl po pedagoginio darbo Tauragės, Mažeikių, Šiaulių, Vilkaviškio gim-

nazijose, Augsburgio lietuvių pabėgėlių gimnazijoje, po bėgalinio atsidavimo savo pareigai ir aplinkai esantiems, kaskart savo buvimu siekiant, jog šalia esantiems būtų šviesiau, geriau, visos likusios žemėje dienos nuo 1949 metų, kai rašytoja su šeima apsigyvena JAV, buvo apgaubtos artimiausio, mylinčio žmogaus vyro Kazio Januto meile, rūpesčiu, globa, sudarant visas sąlygas kurti, auginti sūnelį Donatuką. Su didžiuliu dėkingumu ir meile apie tai pažįstamiems ir artimiesiems užsimena pati rašytoja. Būdama 90 metų, ji rašo romaną. Ir anūkė Daina Januta pasidžiaugia a.a močiutės šviesia mintimi, darbštumu, tokio garbaus amžiaus sugebėjimais. Rašytoja rašo. Džiaugiasi, kad yra laisva, nepriklausoma, niekam neįsipareigojusi. Galbūt tai ir yra likimas, gyvenimo palaima, kai rašytoja, eidama skaudžiais gyvenimo keliais, neišdavė, neapleido, o visapusiškai ugdė ir išnaudojo Aukščiausiojo talento dovanas. Po skaudžių klajonių, ieškojimų, būdama anapus, dvasia gyveno Lietuvoje, gimtuosiuose Liepalotuose, kur per jūrmylę šviečia senelio Motiejaus sodinti medynai, pievos alpsta žiedų reginiu... Gal todėl pažįstamiems rašytoja dažnai sakė, kad ir mirti norėtų vasarą, kai tiek daug žiedų... Gal todėl nenorėjo būti sudeginta, o karsite grįžti į Lietuvą, brandžiausiu vasaros žiedu - savu gyvenimu ir sava kūryba dar kartą sužydėti gimtajame K. Naumiesčio mieste, šalia gimtųjų Liepalotų, kuriems šilčiausius sentimentus neužgesino ir žiauriausios pasaulio kelių vėtros. Nors mirė žiemą 1999 gruodžio 16 dieną, tačiau galutinė kelionė žemele baigėsi vasarą, kai aplink tiek daug žiedų...

Ši trapi, lengvutė, tarsi perregima zana-vyke, taurios ir didžios dvasios moteris atgulė greta dvasios milžino Vinco Kudirkos... Gal todėl anot marčios Barbaros tai nerimstanti, tai mieganti mažiausioji anūkėlė pavadinta Orinta... Gal, kad artimieji, likę vieni, jaustų mylimos močiutės dvasios šviesą iš tos šalies, į kurią tiek ilgesio akimirkų skubėjo Petronėlė Orintaitė-Janutienė. Gal todėl ir grįžo ji tik

šiandien, birželio 10-ąją... Gal todėl su žinia, kad mirė rašytoja Petronėlė Orintaitė, rašytojas Juozas Kundrotas padėjo tašką nuostabioje knygoje (skirtoje jai) *Gyvenimas kaip legenda*, talpinančioje rašytojos artimųjų ir jos pačios atskleistas esmingiausias gyvenimo akimirkas. Tikiu, mums visiems, pažinojusiems ją, jos kūrybą, dar tik susipažinsiantiems su ja, paliko didelę dovaną - patiems eiti prie jos, ją auginti, ją atrasti...

Susikaupimo rimtis, amžinybės skraistė virš velionės rašytojos, po tiek metų kasdien mintimis skubėjusios gimtinėn, skubėjusios ir grįžusios...

V. Kudirkos muziejuje, kur ir buvo pašarvota velionė, šiltu ir mielu žvilgsniu visus, įžengusius pro duris, pasitiko miela p. Snieguolė Jurskytė, 54 metus išgyvenusi JAV ir grįžusi į Lietuvą. Su meile ji kalba apie Augsburgio gimnazijos savo buvusių lietuvių kalbos ir literatūros mokytoją Petronėlę Orintaitę. Ji su P. Domu Akstinu *Atminties* leidyklos vadovu, velionės lankytojams dovanojo knygeles su rašytojos sveikinimo žodžiais Lietuvos Rašytojų sąjungai, miestams, kuriuose rašytoja gyveno. Džiugu, kad ši leidykla prikelia iš užmaršties, atranda mažai ar visai nežinomus žmones. Ženklius ir prasmingi darbai... Sugrįžo Petronėlė Orintaitė į Lietuvą visiems laikams. Lyg niekur ir nebuvo išėjusi. 1992 metais ji pasiprašė į Lietuvos Rašytojų sąjungą. Džiaugėsi Kauno Gyvojo žodžio almanacho *Ažuolynas* veikla, laiškais bendravo su jo pirmininke Daiva Kazlauskienė, su Bronele Sakalauskienė, Romute Vyšniaveckienė, G. Čepaitienė ir daugeliu kitų...

Tik vakar karstas, atkeliavęs iš Vilniaus, minutei sustojo pasisveikinti ir atsisveikinti su pradžios mokykla Keturnaujienoje, tik vakar jį pasitiko V. Kudirkos muziejus K. Naumiestyje, jo direktorė mokytoja Natalija Manikienė, tiek daug popiečių muziejuje skyrusi pažinčiai su rašytoja Petronėle Orintaite-Janutiene. Tik vakar čia vyko poezijos valanda. O šiandien susikaupę, susimąstę, paskutines buvimo kartu

akimirkas tartum pasveriamo, įvertinamo, kiek daug gali duoti žmogus, kai siela pats veržiasi į šviesą. Prie karsto artimieji: vyras Kazys Janutas, sūnus Donatas su žmona Barbara, su dukromis Daina, Viltimi, Marcele, Andrėja, Orinta. Atsisveikinimo ir pagarbos akimirkoms sustoja K. Naumiesčio vidurinės mokyklos mokiniai, visuomenės atstovai, pažįstami, draugai, artimieji. Prasmingus padėkos ir atsisveikinimo žodžius išsako Kauno *Ažuolyno* grupė, kalba rašytoja Marija Macijauskienė, aktorė Liucija Zorūbaitė. Salės skaudančioje, iškilmingoje tyloje smuiko stygas virkdo Tomas Strimaitis. Virš visų minčių, susitikimo ir atsisveikinimo plevėna "Ave, Marija"...

Tyli paskutinė kelionė į K. Naumiesčio Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčią, kur šventąsias mišias aukos vicedekanas, kanauninkas Donatas Jasulaitis. Mielas, iki širdies gelmių pažįstamas takelis rašytoją šiandien veda į šviesųjį pašėšupių kalnelį, kviečia prisiglausti prie taip išsvajotos, pasiilgtos žemelės amžinajam poilsiui šalia dvasios milžino V. Kudirkos, šalia artimųjų, šalia buvusių, esančių ir būsimų tėviškėnų...

Kalba Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkas Valentinas Sventickas, vicedekanas kanauninkas D. Jasulaitis, K. Naumiesčio seniūnas A. Damijonaitis, išreiškia užuojautą artimiesiems, giminėms. Kapų tyloje liūdesio ir dvasios atgaiva nuvilnija "Viešpaties angelo" giesmė...

Kanauninkui D. Jasulaičiui palaiminus gedulingų pietų stalą, kalba pažįstami, artimai bendravę su velione. Sūnus Donatas su dukra Marcele, užrašę autografą, dovanoja kiekvienam į paskutinįją kelionę palydėjusiems jo mamą, nuostabią, širdimi sušildytą rašytojo J. Kundroto knygą *Gyvenimas kaip legenda*. Anūkė Daina Januta, paklausta, ką jaučia, čia palikdama močiutę, atsakė: "gaila, nes kapas labai toli, bet išpildėm jos norą. Labai gražios jūsų kapinės, tokioje garbingoje vietoje ją paliekame, kad daugiau džiaugsmo negu liūde-

ATVERKIME SAVO ŠIRDŽIŲ DURIS

Dalia Staniškienė

*Štai aš stoviu prie durų
ir beldžiu: jei kas
išgirs mano balsą ir
atvers duris, pas jį
užeisiu ir vakarienįsiau su juo,
o jis su manimi.*

(Apr 3,20)

Šventasis Tėvas pradėjo Jubiliejinius metus, kūčių vakarą iškilmingai atidarydamas Šventąsias duris Šv. Petro bazilikoje Romoje.

Atviros durys... Malonės metas... Atsivėrimo Jam ir pasitikėjimo Juo simbolis... Mūsų visada laukiančio Dievo ženklas... Ar pasiektų mus Jo malonė, jei mūsų durys būtų uždaros? Ar gautume tų malonių, į eis mes patys plačiai neatvertume savo širdžių?

Šiais Jubiliejniais metais to atvirumo Kristus ypač laukia! Kaip atsilipsim?

Tačiau kaip galime būti atviri Jam, jei nepajėgiame atsiverti vienas kitam, savo artimui?

A. Schweitzer rašė: "Daug šaltumo tarp žmonių yra dėl to, kad mes nedrįstame pasirodyti tokiais nuoširdžiais, kokie esame". O nuoširdumas reikalauja atvirumo.

Sunku šiais laikais būti atviram. Vyrauja vienas kitu nepasitikėjimo jausmas, baimė, savanaudiškumas, dažnai nemaloni patirtis, bandant būti atviresniam, skeptiškumas, kartais net atvira pajuoka. Atsimušdamas į šias sienas, dažnai žmogus dar daugiau užsidaro savyje, pergyvena skausmą ir dar didesnę nepasitikėjimą savo artimu ir visa aplinka. Juk kadaise net ir durų rakinti nereikėjo, o dabar dažnai ir artimiausiu kaimynu nepasitikim! Pažinojau senukų porą, kurie visą savo amžių, gyvendami didmiesty, gretimų namų kaimynų nepažinojo, gyveno vieni, užsidarę, lyg saloj, ir, nelaimei ištikus, neturėjo į ką kreiptis... Kokia tragedija: gyventi greta vieni kitų, lyg tų kitų išvis ten nebūtų!

Todėl ir kyla klausimas: kaip gali žmogus atsiverti Dievui, kurio nemato, jei nepajėgia atsiverti žmogui, su kuriuo kasdien susitinka? O kiek šeimų, kuriose vyras ir žmona visiškai užsidarę savy, nieško nieko bendro ir gyvena, svetimi... Ir plaukia jie per gyvenimą, augindami vaikus, dirbdami, veikdami visuomenėje, tarytum du laivai naktį - šalia viens kito, bet ne kartu, niekada tikrai nesusitikdami. Kokia tragedija! Kiek daug jie praranda, toki gyvenimą gyvendami, o neretai tokia šeima ir išyra.

šio". Menasi rašytojos Petronėlės Orintaitės eilutės: "Taip norėtus žydėti dar kartą..." Nuostabi sugrįžimo diena, tėviškės vasara, marguojantis vaikystės pievų žiedais... Išsipildė rašytojos viltys ir svajonės: mirti vasarą, kai daug žiedų, sugrįžti tėviškėn, grįžti ne pelenų saują, o karste, būti kartu su savaisiais, drauge, nes čia gimtieji Liepalotai ir Keturnaujiena, čia giminės kapinės, čia literatūrinės gelmės... čia - šventoji Pradžių Pradžia, iš kurios visi ateiname ir, saulei gęstant, į ją sugrįžtame... Prasmingas, šviesus, visą gyvenimą didžiąja meilės ir ilgesio viltimi augęs grįžimas į lengvąją tėviškės žemelę, į tėviškėnų širdis...

ČLM pirmas skyrius su mokytoja Giedre Starinskiene

Manau, kad nepajėgdami atverti savo širdžių kitam žmogui, ne tik kenkiam sau ir jam, bet išvis rizikuojam prarasti gyvenimo džiaugsmą.

Žmonės, su kuriais kasdien susiduriame, reikalingi mūsų laiko, paskatinimo, užuojautos, supratimo, draugystės ir maldų. Bet kaip visa tai jiems duoti, jei nebūsime atviri ir nuoširdūs?

Sun-Young Park kartą rašė (laisvas vertimas): Lyja... Gal greit nepraeis tas lietus... O juk ir gyvenimas - tai lietingų dienų grandinė... Ir ne visada turim skėčius, po kuriais nuo lietaus pasislėpti. Tada reikia žmonių, kurie paskolintų savo skėtį sušlapusiam nepažįstamajam... Eisiu pasivaikščioti su savo skėčiu...

Kodėl žmogui taip sunku atsiverti kitam? Manau, kad didžiausia kliūtis yra baimė: baimė būti nesuprastam, pajuoktam, atstumtam. Žinoma, tai gali atsitikti. Bet ar neverta rizikuoti? Juk atvirumas, net ir ne visai priimtas ar suprastas, padaro žmogų tikru, mylinčiu, atjaučiančiu individą ir padeda kitam atsiverti, išlįsti iš savo uždaro kiaušto.

Yra ir kita baimė: pasirodyti, kad esi tikrai žmogiškas žmogus, su įvairiomis ydomis, silpnėmis... Bet juk visi tokie esame; visi silpni žmo-

nės, visi kartais nupuolame, klystame, tad kodėl bijome tai vienas kitam parodyti?! Juk, atverdami savo širdis, padedame vienas kitam atsikelti ir kartu keliauti toliau gyvenimo keliais ir klystkeliais.

“Močiute, kodėl? kada? Močiute, aš bijau, dar pabūk su manim...” Anūkėlio nuolatinis čiaušėjimas ir atviras pasitikėjimas kelia nuostabą ir džiaugsmą. Kodėl, kada tą nekaltą atvirumą ir pasitikėjimą kitu prarandame? Juk ir Evangelijose Kristus ragina būti lyg vaikas. O mes skubame užaugti, to vaikiškumo atsikratyti, pasidaryti išmintingais. Skubame uždaryti savo širdies vartus ir giliai paslėpti savo intymiausius jausmus...

Yra žmonių, kurie nustebina savo nuoširdžiu atvirumu. Nekalbame apie šeimos narius ar draugus; kalbame apie visai nepažįstamus. Prieš keletą dienų gėriau kavą vienoj ramioj kavinėj ir rašiau. “Turbūt knygą rašai?” - užkalbino prie gretimo staliuko sėdintis malonus ponas. “Ne, - sakau, - dienoraštį”. “Tai kokią mintį užrašai šiai dienai?” - po kiek laiko jis vėl klausia. “O koks tavo reikalas?” - galėjau atsakyti. Bet nutariau būti nuoširdi: “Rašiau, kokia laiminga esu, kad pabudau šį rytą, kad šviečia saulė, kad

galiu čia sėdėt, gert skanią kavą ir dėkoti Dievui už naujos dienos dovaną..." Žmogus nušvito: "O taip, ir aš turiu tiek daug už ką Jam dėkoti!" Ir jis pradėjo pasakoti apie sergančią vėžiu savo uošvę, apie tai, kokia ji pikta ir irzli dėl to, kad nenori priimti jo pagalbos, kaip jam gaila jos... Ilgai klausiau, o kai baigė kalbėti, sakiau, jam, kad suprantu ir atjaučiu, nes ir aš jau penkti metai su ta liga kovoju... Jis pažadėjo pasimelsti už mane, o aš - už jo uošvę. Ir nuostabu: nežinau to žmogaus vardo, tikriausiai daugiau niekad jo gyvenime nesutiksiu, bet penkių minučių pokalbis ir nuoširdus abipusis atsivėrimas mus suartino ir pastiprino. Tapom brolis ir sesuo Kristuje ir pagarbiai abu minėjom Dievo vardą. Ačiū Tau, Viešpatie, už žmones - nepažįstamus, bet artimus!

Tik vienas Dievas težino, kiek mes padedam viens kitam, atsiverdami apie Dievo veikimą mūsų gyvenime. Kasdien tą Jo nuostabų veikimą išgyvenu ir jaučiu Jo nuolatinį paskatą dalintis savo išgyvenimais su kitais. Kaip gali nesudalinti tuo, kas suteikia tiek džiaugsmo, kas padaro kiekvieną dieną, net sunkiausią ir skausmingiausią, prasmingą?

Man atrodo, kad nuo tos dienos, kai vėl pradėjau kovot su vėžio liga (su ta liga buvau susidūrus prieš eilę metų), mano gyvenimas pasikeitė: kiekvieną dieną branginu ir stengiuosi gerai išgyventi. Kiekvienas naujas rytas - nauja Jo dovana, už kurią kasdien dėkoju. Ar už ligą, skausmą galima dėkoti?! Ne, ligų nelaukiam, ir aš netikiu, kad Dievas mus "baudžia", kaip kai kurie žmonės galvoja. Liga - tai mūsų žmogiškumo dalis ... Tačiau galiu dėkoti už tai, kad liga man padeda suprasti ir atjausti kitus, įvertint gyvenimą, kad ji man atvėrė akis į nuostabias dovanas mano kasdienybėje. Prieš ligą gyvenimas buvo lyg gražus juodas baltas filmas, dabar tas pats filmas - nuostabiausių spalvų nušviestas! Kiekviena nauja diena atneša naują džiaugsmą, didelį ar mažą: anūkėlio pirmąjį gimtadienį, sūnaus vestuves, draugės

laišką, naują rožės žiedą darželyje, pirmąją spindinčią snaigę, gatvėj sutikto žmogaus šypseną, anūkėlės balsą telefono ragelyje: "Močiute, kada atvažiuosi, mes labai laukiam..." ir neišsakomą žodžiais ramybę širdyje... Anot kažkur skaityto posakio... nežinau, kiek rytojų man beliko, bet tikrai žinau, kieno Rankoje mano rytojus!

Kiekviena mano diena pripildyta žmonių gerumo - tų, kuriuos myliu ir kurie mane myli. Be jų, be jų maldų, be atvirumo Dievui ir žmogui negalėčiau gyventi ir būti laiminga.

O vėžys? Dalinuosi kasdienine savo malda, laisvai versta iš anglų kalbos;

*Vėžys yra toks bejėgis...
Jis negali suluošinti meilės,
sutriuškinti viltį,
pagrauzinti tikėjimą,
atimti ramybę,
nužudyti draugystę,
nutildyti drąsą,
įsirežti į sielą,
pavogt Amžinąjį Gyvenimą,
nugalėti dvasią...*

Ar atvirumas žmogui padeda ar kenkia? Paklauskime tai savęs su visišku nuoširdumu ir visiškai atverkime savo sielas, lyg tas Jubiliejinių metų duris, savo artimui ir Dievui. Ir leiskime sau išgyventi tikrą, pilnutinį dvasinį jubiliejų, ir raskime "kampelį Dangaus" jau čia, žemėje, šiandien, dabar.

Baigiu šv. Pranciškaus Asyžiečio malda, kuri tarsi įkūnija tikrą atvirumą:

*As noriu nešti Tavo taiką;
Kur neapykanta, leisk sėti Tavo meilę;
Kur įžeidimas, Tavo atlaidumą;
Kur abejonė, tikėjimą Tavim;
Kur neviltis, leisk skleisti viltį;
Kur tamsa, leisk skleisti Tavo šviesą;
Kur nuliūdimas, tikrą džiaugsmą Tavyje...*

Nelaimė ir Dievo apvaizda

Nelaimė yra nenumatytas, blogus padarinius atnešas įvykis. Ji atneša blogas pasekmes, kaip materialinę žalą ar kūno sužalojimą, skausmą, kančią ar kitokius sunkumus.

Kai kurie jaunuoliai papasakoja apie juos išitikusias nelaimes, pasisakydami, kaip jie reagavo mintimis ir jausmais, neretai susiedami įvykius su jų padarinius su Dievo veikimu. (Iš Lietuvos jaunimo pasakojimų rinkinio *Jaunimas: patirtis ir įžvalgos*.)

Kun. dr. Kęstutis Trimakas

SUDAUŽIAU TĖVUKO AUTOMOBILĮ

Buvo atsitikimas, kuris tapo dideliu išgyvenimu. Aš padariau nemažą avariją, sudaužiau savo tėvuko automobilį. Galbūt tai atrodo nieko ypatingo. Bet man tai buvo baisu. Na, aš ir keleiviai visiškai nesusižeidė ir jau vien už tai turiu būti dėkingas. Dievui. Po to aš negalėjau, tiesiog bijojau papasakoti viską savo tėvams. Aš negalėjau rasti vietos - ląksčiau iš vieno kampo į kitą, kol atsidiūriau savo kambaryje. Ir pradėjau galvoti apie tai, kas įvyko. Sunku įsivaizduoti, bet man tuo metu atrodė pasaulio pabaiga; atrodė, kad neverta gyventi. O dabar man tai atrodo labai juokinga. Juk tai tik kažkokia mašina, kažkokie finansiniai nuostoliai. Taip sėdėdamas, kuo ilgai galvojau, tuo aiškiau supratau. Man kažkas pasąmonėje kartojo, kad tai tik mano išbandymas, tai pamoka ateičiai. Aš gyvenime nepatyriau jokio artimo žmogaus mirties skausmo. Galvojau, kad man yra ko džiaugtis, kad tas mano apsiniaukimas yra laikinas, galbūt net nevertas dėmesio. Ir dabar aš džiaugiuosi, nes tuo metu mano sąmonėje sukosi tokie dalykai. Man sunku tai papasakoti. Įsitikinau, kad pinigai reikšmės gyve-

nime neturi. Taip aš savotiškai prieštarauju sau. Kaip būtų galima gyventi be pinigų? Bet pinigai tikrai nesvarbiausi. Ką tai reiškia palyginus su tikėjimu? Dėl ko gi aš taip išgyvenau? Dėl baimės ir kaltės jausmo tėvams. O po viso to mes apsikabinome ir džiaugėmės, kad aš likau gyvas.

Gal kyla klausimas; kokia čia to išgyvenimo reikšmė? Juk tai paprastas įvykis. Bet sėdėdamas savo depresijoje po avarijos, supratau gyvenimo džiaugsmą. Ir manau: tik kentėdamas gali pamilti Dievą, pamilti gyvenimą. Viskas gyvenime yra svarbu, viską reikia patirti, ką tau siunčia Dievas. Kas yra lemta, tas lemta. Tiesiog pačiam reikia susigaudyti, kas su tavim darosi. Dievas duoda mums gyvenimą. Ir aš tada supratau gyvenimo džiaugsmą ne kaip gerą nuotaiką, kad viskas puiku. Tiesiog net akinančioje neviltyje nereikia pulti į paniką, bet savo mintyse susigaudyti, kas yra kas. Ir aš nutariau visada stengtis surasti viltį. Ir man tai yra svarbu.

Simas

IKI MIRTIES 1-2 SEKUNDĖS

Kai buvau dvylikos metų žaidžiau su pusbroliu namuose. Išardžiau elektros lempuotę, nes ji kažkodėl užgeso. Tik pamiršau ištraukti iš elektros tinklo. Tada aš abiem rankom paėmiau už atvirų laidų. Staiga elektra pritraukė rankas ir patyriau elektros šoką, kuris tęsėsi apie 10-13 sekundžių. Jo metu aš viską mačiau ir supratau, bet nei piršto negalėjau pajudinti - buvau lyg paralyžiuotas. Tada pusbrolis netyčia patraukė už laido ir aš buvau išlaisvintas. Iš mano pirštų galų buvo likę tik nudegusios mėsos gabaliukai. Kai nuvykom į ligoninę, gydytojas pa-

sakė, kad iki mirties man trūko 1-2 sekundžių. Šitas įvykis padarė man esminį įspūdį, tai - didžiausias religinis išgyvenimas.

Aš supratau, kad tikrai Tėvas globoja mane, kad Juo aš galiu visiškai pasikliauti. Nuo tada aš visiškai pasitikiu Dievu ir atsiduoju Jo valiai.

Praeitą vasarą aš plaukiojau katamaranu Karelijos (Rusija) upėmis. Ir vieno plaukimo metu mes su partnere apsimetėm. Tai buvo gana baisu - labai gilu, nepaprastai didelė srovė, po vandeniu daugybė aštrių akmenų. Bet aš nei kiek neišsigandau, nes jau iš patirties žinojau, kad Jis saugo Savo avis. Pilnas drąsos ir pasitikėjimo Dievu, aš iškilau į paviršių, užsilipti ant apvirtusio plausto ir padėjau išsigelbėti partnerei. Vėlgį tai buvo pavyzdys, kad Jis visuomet su manimi, kad visur yra Jo valia.

Tai tik pagrindiniai mano religiniai išgyvenimai, kurie padarė didžiausią įtaką. Bet manau, kad kiekvieną dieną Kūrėjas leidžia mums patirti daugybę išgyvenimų, tame tarpe ir religinių. Ir tie religiniai išgyvenimai, manau, daugeliui žmonių (ne vien tikintiesiems) yra Dievo buvimo įrodymas.

Romas

TIK PORĄ MILIMETRŲ NUO MIRTIES

Vaikystė - dažnai padūkęs laikotarpis: visur karštaisi, laipioji, "kariauji"... Labai mėgdavau laipioti po "statybas" - turiu omeny pradėtus statyti daugiaukščius namus. Kartą užkliuvau už sulenktos vielos. Tvojausi žemyn galva į išbetonuotą grindinį. Kritau iš 2,5 metro aukščio. Kaip vėliau sužinojau iš brolio (nes laipiojo kartu), po porą milimetrų nuo akies iš grindinio buvo išsikišęs medgalys. Taigi tik per porą milimetrų nuo mirties... Tada buvau aštuonerių metų. Daugiau po statybas nebelandžiojau. Gal pasidariau kiek bailesnis, atsargesnis. Pradėjau bijoti aukščio. Tėvai stebėjosi, kad viskas taip nepaprastai laimingai baigėsi: išvengta smegenų sutrikimo, kaukuolės skilimo ir panašiai. Šiandien galiu sakyti, kad kažkaip buvo labai svarbu, kad iš likčiau gyvas ir sveikas.

Didesnių traumų vėliau nepatiria, bet į širdį dėjausi "mažiau" skausmingus, tačiau ne mažiau reikšmingus įvykius. Pastebėjau, kad besiklostančių įvykių eiga turi kažkokį ryšį, kažkokią prasmę, gal net vieną kryptį. Jaučiu, kad manimi kažkas nuolatos rūpinasi. Tai pastebiu per žymesnius patyrimus, pergyvenimus. Jaučiu, kad tas kažkas, lyg nematomas draugas ar globėjas, visada yra šalia manęs. Nenustebčiau, kad amžinybėje sužinočiau, kad Dievo angelai iš tikrųjų "veikė" visose šiose keistose, neįtikėtinosiose situacijose ir aplinkybėse. Esu įsitikinęs Dievo Apvaizda ir angelų veikimu.

Ir gal ne tiek svarbu, kas veikia, kiek tai, kam ir kodėl veikiama ir padedama. Kodėl, tada krisdamas, likau sveikas? Kodėl esu gyvas? Kodėl apskritai gyvenu? Kodėl mano gyvenimo kelias vingiuoja šita, o ne kita kryptimi? (...) Jaučiu, kaip Dievo ranka nežymiai veda, kažkur vis veda. Protarpiais vedimas pasidaro kiek aiškesnis, o kartais, žiūrėk, ir nuklysti į lankas. Esu įsitikinęs, kad yra Dievo valia... Yra ir mano laisvė. Galbūt tie nelemtieji (o kartu ir laimingieji) įvykiai - mano suklydimo (nelaisvės) pasekmės? Noriu kiekviename įvykyje įžvelgti Jo valią, Jo ketinimus man.

Liucijus

O KODĖL NE AŠ UŽSIMUŠIAU?

Vakaras prieš kitą rytą niekuo nepasižymėjo. Kartu jis buvo ir svarbiausias, nes jame buvo ruošiamą sceną tragedijai. Buvo realus vakaras, realus, baras, tokie pat tikri žmonės kaip ir aš, tikras alus ir cigaretės, kurias galėjai laikyti tarp pirštų. Kas nors pasakytų buvo nuodėmė? Galbūt, bet šiame pasakojime ji užmiršta. Taigi toliau. Buvo tikra mašina, realus vidurnaktis ir trys tikri žmonės, kurie galbūt kalbėjo tikrais žodžiais. Buvo vėl rytas, kurio du iš šių žmonių nepamatė, nes niekad neatvers akių, o vienas liko, bet žuvo gyvenimui. Tą vidurnaktį verkė tik vienintelis medis

Dar ten buvo mirtis. Netikra ir nereali, nes nesuprantama ir nevaldoma. Tą rytą, kai žino-

jau, kad Regina ir Rūta numirė, netikėjau ir nenorėjau. Bernardas buvo gyvas.

Ta diena atskleidė nesuprantamą Dievo planą, kurį reikėjo priimti. Kita diena dar niekada nebuvo mačiusi teik gėlių prie karsto. Trečios dienos tvarką suplėšė laidotuvių varpai. Dar vėliau pykino ligoninės kvapas. Kai žiūrėjau į praeitį, ir gyvenimas pradėjo tekėti ta pačia vaga: tikras baras, tikras alus ir cigaretės, tikra bažnyčia ir tikras Dievas. Aš pati buvau netikra tu, ką dariau ir kaip gyvenu.

Kai pamačiau ramentus, supratau, kad Bernardas yra ten. Nežinojau, kas bus, bijojau, kad yra išprotėjęs dėl Reginos ir Rūtos mirčių. Kaip visada, tokią minutę kojos nuėjo pačios. Nora Drąsioji atsisėdo už stalo, o Nora Bailė vis suko akis į sieną. Visą vakarą keitėmės vienas su kita žodžiais, ir supratau, kad tą išgyvenimą dėl mirties ir dėl Bernardo visą laiką nešiojau savyje ir dabar jis ėmė duoti vaisių, nes palietė tikėjimą ir visą mano pasaulį. Supratau, kad ne aš kuriu santykį su Dievu, bet jis jį kuria tokį, kokio nori. Dievas atėjo į mano realybę.

Išgyvenimai ne būtinai visiškai pakeičia tavo vidų, nors tuo pačiu gali pakeisti tavo gyvenimo būdą. Eini ir darai savo darbus. Užsimiršęs dėl visko lygiai taip, kaip visada juokiesi ar liūdi. Nepakeičiama yra tik tai, kad Regina jau niekada nebeatsisės šalia.

Iš viso pokalbio su Bernardu geriausiai prisimenu vieną frazę: "O kodėl ne aš užsimušiau?" Tąsyk nežinojau, ką sakyti, bet vėliau supratau, kad būtent per tai jau duotą malonę ir atsiskleidžia Dievo meilė. Jis nesuvaldė mašinos, ir žuvo du žmonės. Dievas jo nepakvietė, bet leido gyventi žemėje ir atsisteisti. Dievas leido išgyventi skaistyklą čia ir dabar, kur jis turi daug galimybių viską pradėti kitaip. O aš supratau, kad kiekvienas išgyvenimas deda savo antspaudą. Kiekvieno jų dėka vėl ir vėl grįžtu į Tėvo namus ir galiu mylėti. Ne smerkti ar neigti, bet paprasčiausiai mylėti ir priimti žmogų su viskuo, ką jis savyje turi.

Nora

ČLM devintokai

NELAIMĖ DIEVO PRIEŽIŪROJE

Kun. dr. Kęstutis Trimakas

Šie jaunuolių pasakojimai parodo, kaip jie susitvarko su juos ištinkančiomis nelaimėmis. Nelaimės yra tokie sunkumai su neigiamomis pasekmėmis, kurie yra ne jų kontrolėje. Religiškai sąmonėdami jie įsitikino, kad vis dėlto nelaimės yra Dievo kontrolėje. Šie pavyzdžiai išdėstyti vis gilesne progresuojančia tvarka.

Gyvenimas svarbiau už nelaimės žalą

Simas buvo tiesiog panikoje visiškai sudaužęs tėvuko automobilį. Ypač bijojo tėvų reakcijos ir bausmės. Pasislėpęs illi svarstė ir pasiekė tokią išvadą: reikia džiaugtis Dievo duotu gyvenimu ir priimti visus įvykius, nes jie visi Jo siunčiami. Tad ir tokia nelaimė neturi išmušti iš vėžių. Ir ji džiaugsmui Dievo dovanoto

gyvenimo dalis: branginant gyvenimą, reikia rasti viltį ir prasmę net ir šioje nelaimėje. Ši nelaimė kaip tik jam parodė Dievo duoto gyvenimo brangumą, o per pačios nelaimės patirtą skausmą jis kaip tik rado viso to vertę ir prasmę. Toji prasmė ir išmintis daug svarbiau už materialinę žalą.

Išvada

Nelaimė Simui sudarė rimtą progą pažvelgti į gyvenimą ir į nelaimę dvasiniu požiūriu: vertinti dvasines vertybes (Dievo dovanotą gyvenimą, prasmę) labiau negu materialines (sudaužytą automobilį ir bausmę). Jis priėmė nelaimę plačiu žvilgsniu: kaip jo džiaugsmui Dievo dovanoto gyvenimo dalį, kaip Dievo “siųstą” ar “prileistą”. Tuo žvilgsniu jis suvokia nelaimės patirtį esant jam prasmingą.

Dvi pastabos: 1. Religiškai sąmonėdamas, Simas randa prasmę nelaimėje; taip tarsi V. Franklio logoterapinio metodo naudojimas su religiniu turiniu. 2. Simas nevengia atsakomybės: jis nesiteisina, jog jis visiškai nekaltas, bet padarytą žalą pasveria dvasiniu, religiniu požiūriu.

Dievas saugo ir globoja

Dėl laimingai pasibaigusių nelaimių Romas ir Liucijus yra įsitikinę, kad Dievas juos saugo ir globoja (jie nesako, kad jie yra Jo išrinktieji; Romas teigia, kad jis pastebi Dievo globą ir kitų žmonių gyvenime).

Romui tokie įvykiai - tai Dievo buvimo įrodymas. Jie jį įtikina, kad Dievas visuomet su juo ir visur veikia. Jis tvirtai įsitikinęs, kad viskas yra Jo kontrolėje: “visur yra Jo valia”.

Liucijus panašiai yra įsitikinęs “Dievo apvaizda ir angelų veikimu”. Be to, jis išvelgia sintetinį ryšį tarp tų įvykių, kuriais išvengė mirties ar sunkaus sužeidimo. Anot jo, tai parodo, ne tik kad gyvenimas yra Dievo dovana, bet ir turi tikslą, būtent, kad tame gyvenime, kuriame jis apsaugojamas, jam skirtas koks nors uždavins. Tad jo gyvenimo įvykiai yra Dievo kont-

rolėje su ypatingu tikslu.

Nelaimę patiriantieji Kūrėjo rankose

Nora, sugebanti įžvelgti tiek į kasdienį gyvenimą, tiek į išskirtinius įvykius, įsijautė ir į savo draugų nelaimę. Nors nelaimė ištiko draugus, bet įžvalga lietė ne tik juos, bet ir ją pačią: Kūrėjas veikia, kviečia, traukia ir gali kurti kiekvieną įvairiais įvykiais, tad ir šia draugus ištikusia nelaimė.

Kiekvienas įvykis sukelia išgyvenimą, kuris uždeda vidinį antspaudą. Taipogi kiekviena nelaimė sukelia išgyvenimą, uždeda vidinį antspaudą, ištiktąjį pabudinusi ir išjudinusi, atneša galimybę pradėti kitaip - taip, kaip Dievas nori, kad galėtų mylėti ir grįžti į Tėvo namus.

Automobilį į nelaimę pakreipusiam Bernardui iškilęs klausimas “Kodėl ne aš užsimušiau?” davė galimybę “gyventi kitaip - arčiau Dievo”. Panašią galimybę suvokė ir Nora, nes ji suprato: “ne aš kuriu santykį su Dievu, bet Jis kuria tokį, kokio nori”.

Leisti Kūrėjui kurti, su Juo laisvai bendradarbiauti tame savęs kūrime - tai viena giliausiu paslapčių, viena nuostabiausių įžvalgų. Tai būtų nelaimės pats didžiausias tikslas asmenį pabudinti ir išjudinti tokiam bendradarbiavimui su Dievu - taip, kaip Nora savo įžvalgoje suvokė.

Santrauka

Nelaimė yra sukrečianti patirtis, ypač jei atneša skaudžius padarinius, kaip mirtį, sužeidimą ar didelę materialinę žalą. Religiniu sąmonėjimu jauni žmonės žvelgia už tų įvykių paviršiaus į jų paslaptį, atskeidžia jų prasmę (kaip, pavyzdžiui, įvykį esant Dievo “siųstą” (Simas), ar net suvokia įvykiais Dievą veikiant, apsaugojant (Romas), ar globojant su tikslu (Liucijus), ar net Dievą kuriant žmones, kartu juos kviečiant dalyvauti jų pačių kūrime (Nora). Tada, nors nelaimė yra skaudi, ji nustoja būti vien žeidžianti ir tampa prasminga bei brandinanti.

ATLEISK

Antanas Marčiulaitis

Netrūksta mūsų kalboje žodžių - sunkių kaip akmenys, aštrių kaip kirvio ašmenys, dilgėlėmis plakančių ir į susvetimėjimą nustumiančių. Tačiau nestokojama ir tokių žodžių, kurie tarsi gražios gėlės puošia kalbą, kurie, tinkamai pavartoti, suskamba kaip sidabriniai varpeliai, sušildo kaip saulės spindulys, pagydo sielos žaizdas kaip stebuklingas vaistas. Vienas tokių žodžių - *atleisk*. Šitą nuostabiai paveikų žodelį kasdieninėje maldoje ištariame su gailesčiu ir viltimi, atsiprašydami Dangiškąjį Tėvą už savo ir kitų kaltes, už jo Šventos Valios pažeidimus ("... ir atleisk mums mūsų kaltes"). Tuo pačiu žodžiu arba jo atmainomis atsiprašome ir kiekvieną žmogų, kurį kuo nors įskaudinome ar nuskriaudėme.

Apaštalų darbuose skaitydami epizodą apie pirmojo krikščionybės kankinio Šv. Stepono nužudymą, randame jo kreipimąsi į Dievą: "Viešpatie, neiškaityk jiems šios nuodėmės!" (Apd 7,60). Šv. Steponas, tasai nuostabiai kilnus vyras, nesvyruodamas pasekė Jėzumi, kyboju siu and kryžiaus ir nežmoniškose kančiose ištarusiu: "Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą" (Lk 23,34). Vienas įspūdingiausių pasakojimų Evangelijoje pagal Luką apie sūnų palaidūną, kuris, atsiėmęs iš tėvo paveldėtą turtą dalį, besibastydamas ją lengvabūdiškai iššvaistė ir atsidūrė visiškame skurde. Grįžęs pas tėvą, nedrąsiai vildamasis jo atleidimo. "Tėve, nusidėjau dangui ir tau. Nesu Vertas vadintis tavo sūnumi..." (Lk 15,21). Tėvas, užuot atstūmęs ir pasmerkęs jį, nuoširdžiai pradžiugo: "Puotaukime, linksminimės, nes šis mano sūnus buvo miręs ir vėl atgijo, buvo pražuvęs ir atsirado" (Lk 15,23-24). Šios Šv. Rašto ištraukos at-

spindi du skirtingus atsiprašymo aspektus. Šv. Steponas prašo Viešpatį atleidimo savo priešams, pasikėsinusiems į jo gyvybę. Tai absoliučiai altruistinis, pats tobuliausias atsiprašymas savo dangiškąjį Tėvą atleisti savo kankintojams ir žudikams. O sūnus palaidūnas nusižemina prieš tėvą ir prašo atleidimo už savo paties nedorą elgesį.

Dažnai būna sunku ištarti žodį "atleisk", nes mūsų orumui, išdidumui ir ambicijoms jis atrodo pernelyg didelė našta. Vienas iš dažniausių psichologinių varžtų, kliudančių atsiprašyti, yra gėdos jausmas. Dievą lengviau atsiprašyti, nes Jo kūniškai nematome ir Jo artumas mūsų taip nevaržo, kaip žmogaus akys, veido išraiška ir kt. Gėdos jausmą įveikus, siela vėl grįžta į pirmąją ramybę, į susitaikymo pilnatvę, ir atsisprašantysis pajunta vidinio laimėjimo džiaugsmą, nes, anot P. Kalderono, "didžiausia pergalė - tai pergalė prieš save patį".

Vieniša motina buvo susišaukusi kaip paskutinė nevaleiva, moralinė iškrypėlė ir bukaprotė. Bet užvis blogiausia, kad ji buvo liguistai palinkusi į girtuoklystę. Alkoholikė motina ne tik kenkė savo sveikatai bei orumui, bet ir skriaudė savo kūdikį. Palikdavo vargšėlį vieną ir užaudavo lindynėse su prastos reputacijos draugužiais. Namo parsvyruodavo į antarą ar trečią parą. O vaikelis alkanas ir sušalęs plyšodavo iki užkimimo. Kaimynai neapsikentę kreipėsi į teisną, kad iš girtuoklės kuo greičiau atimtų motinystės teises, o nelaimingą kūdikėlį patalpintų į vaikų globos namus. Teismas taip ir nusprendė.

Svetimų žmonių rūpestingai globojamas, vaikas sparčiai augo fiziškai, tačiau atsiliko protiškai. Tai girtuoklės motinos "nuopelnas". Tik

didelės pedagogų pastangos ir paties vaiko atkaklus veržimasis į žinių pasaulį davė puikius rezultatus: metai po metų jis tobulėjo, išsimokslino ir pagaliau tapo filologijos mokslų daktaru.

Kartą jis buvo pakviestas į iškilmingą susirinkimą. Vedantysis kreipėsi į jį:

- Maloniai kviečiame į tribūną plačiai žinomą filologijos mokslų daktarą, profesorių Domą Keružį.

Ypatingu kalbos sklandumu, stiliaus grakštumu, minčių giliaprasmiškumu bei nuoseklumu profesorius sužavėjo klausytojus. Vos baigė kalbėti, dar nenutilus aplodismentams, prie jo netikėtai pritipeno senyva, neišvaizdžiai apsirengusi, suvytusiu veidu ir padūmavusiomis akimis moteris, apkabino jį ir sušuko:

- Domai, sūneli tu mano!..

Daugiau kalbėti ji nepajėgė; ašaros užliejo akis, gerklę užspaudė sprangaus graudulio gumulas.

Oratorius atsitraukė žingsnelį nuo mikrofono, dirstelėjo į senutę ir, visos publikos nuostabiai, atsisaukė:

- Tai tu, mama?

Sūnus po maždaug keturiasdešimties metų nesimatymo susitiko su savo motina!

Ji, kiek atitekusi nuo ašarų pliūpties, plėštė išplėšė iš lūpų:

- Atleisk man...

Sūnus apkabino motiną, pabučiavo į ne laiku susenusį skruostą ir jaudulingai sukuždėjo:

- Teatleidžia tau Dievas. Aš jau seniai atleidau.

Minia nuščiūva. Šimtai akių susmigo į motiną ir sūnų.

Ar nevertėtų atkreipti dėmesį į šį fenomeną tiems, kurie mano, kad laikas gali nugramzdinti į užmarštį net ir sunkiausius įžeidimus, užgydyti moralines žaizdas neatsiprašius. Bet juk visiems turėtų būti aišku, kad kūno žaizdos kur kas greičiau ir lengviau užgyja negu moralinės. Pastarosioms žaizdoms užgydyti vienintelis,

pats patikimiausias ir veiksmingiausias vaistas - nuoširdžiai ir su tikru gailėsčiu ištarti žodžiai "atsiprašau", "atleisk", "dovanok". Argi ne nuostabu, kad motina po daugelio gėdingų antimoralinio klaidžiojimo metų pagaliau leido suspurdėti savo sąžinei ir tvirtai ryžosi susitikti su sūnumi, išdrįso save nugalėti ir minios akiuvaizdoje jo atsiprašyti!

Mes neretai atsiprašome dėl to, kad išvengtume nemalonių pasekmių. Mus verčia atsiprašyti ne tiek sąžinės graužatis, kiek suvokimas, kad įžeistasis ar materialiai nuskriaustasis gali atsilyginti tuo pačiu ar kaip nors kitaip pakenkti.

"Taip jau atsitiko, kad mano serganti motina valandai buvo palikta namie viena. Lyg tyčia tuo metu į butą įsibrovė du nepažįstami girti vyriškiai ir pareikalavo degtinės, o jei ne tai pinigų. Gavę neigiamą atsakymą, jiedu susirado aštrų kirvį ir ėmė gulinčiai kaišioti jį asmenimis prie kaklo. Motina labai išsigando, ligos eiga paūmėjo, todėl teko skubiai išvežti į ligoninę. Rytojaus dieną nuvažiavo jos aplankyti. O ten, prie jos lovos, mano didžiausiai nuostabai, stovėjo ką tik atėję, tuodu vyriškiai. Netekęs savitvardos, juos stipriai išbariau, net pagrasiuau teismu. Vyrai suklupo prie ligonės ir viešai bei nuoširdžiai atsiprašė. Kai mama jiems atleido, tada ištirpo ir mano keršto jausmas tiems išdaigininkams".

Kartais būna nelengva atleisti įžeidimus, padarytą skaudžią moralinę ar materialinę skriaudą. Kaip ir atsiprašančiajam, tenka sukaupiti nemažas dvasines pastangas, kad pajėgtum nugalėti savo užgautą ambiciją, sušvelninti psichinę įtampą. Atleidimo laipsnis priklauso nuo atsiprašančiojo ištarto žodžio intonacijos, kitų psichofizinių savybių. Veltui tikėtumeis atleidimo, jei atsiprašymo žodis ištiriamas šaltai, atšainiai, kitaip tariant, be širdies, arba jei atsiprašyti esi verčiamas pašalinio asmens, o ne savo sąžinės. Jei mano mama atleido savo skriaudėjams, tai tik dėl to, kad jie neraginami suklupo prie jos lovos ir ne vaidybai, ne vien

Per grožį į Grožį

Ignas Naujokas

Krikščionybė nėra vien tik tiesa, pilna rimties ir ne kartą rūstumo; ji nėra vien tik kieta pareiga, kuri reikalauja iš mūsų nuolatinio valios įtempimo; ji taip pat yra pilna grožio, kurs kalba į širdį ir ją sužavi. Dievas yra ne tik “kelias, tiesa ir gyvenimas”, Jis yra ir grožis. Štai kodėl žmogaus įgimtai krikščioniška siela ilgisi tiesos, gėrio ir grožio, štai kodėl grožis gali tapti kelias, vedąs žmogų prie Dievo.

Grožis gali būti ne tik kelias į Dievą, grožio šaltinį ir autorių, bet jis gali ir sujungti žmogų su Dievu. Tad visai nenuostabu, kad daug sielų tiek pirmaisiais krikščionybės amžiais, tiek vėlesniais ir net dabartiniais laikais per grožį Dievą surado ir grožio šviesoje Jį pažino. Tos sielos suprato, kad Dievas, pažintas vien tik kaip tiesa, tai yra, pažintas tik protu, žmogaus per daug nepatrauks. Reikia, kad širdis su-

sižavėtų, nes tik tada pamilsime tiesą, įtempime valią jos skelbiamą gėrį pasiekti ir atsversime savyje žemą susižavėjimą nuodėme, kurs taip mūsų prigimtį hipnotizuoja ir pavergia. Todėl ta prasme reikia suprasti šv. Bernardo žodžius, kad “liepsnoti, kaisti yra daugiau negu pažinti”.

Kad Dievą, kaip grožį, suvoktum, reikia pirmausia visur po pasaulį išbarstytą grožį matyti ir pamilti. Reikia taip pat ir į pačią krikščionybę, į jos tiesą, į jos skelbiamą dorovę, į jos apeigas ir į visą jos gyvenimą iš grožio taško pažvelgti. Jei mes tokiu būdu grožio spindulius visur matysime, mes negalėsime nepakelti akių ir į tą pilno grožio Židinį, iš kurio kiekvienas grožis kyla ir kuris yra Amžinojo Grožio atspindys.

Tik pažvelgus į žemės gėles ir dangaus žvaigždes, galima įsitikinti, jog pasaulyje tikrai

formalumui bučiavo jos rankas ir keliskart ištare “atleisk, močiute, mes labai gailimės dėl to, kad jus išgąsdinome”. Jiedu tai darė su neslepiamu jauduliu. Vien teisinimasis, kad jiedu buvo pernešę girti ir negalėjo tinkamai kontroliuoti savo poelgio, jokio įspūdžio nebūtų palikę, ir į tokį naivų pasiteisinimą gal būtų atsakyta: nereikėjo tiek daug prisigerti, kad nesugebėtume savo veiksmų kontroliuoti. Žinoma, šiedu nerimti vyrukai greičiausiai būtų pasistengę visa tai pamiršti, jei ne ta baimė susilaukti bausmės. Linkusiems į nerimtus pokštus labai tiktų Antano Maceinos filosofinė mintis: budėti giliausia prasme reiškia saugotis paties savęs. Taigi bendraujant su žmonėmis, būtina kontroliuoti savo kalbą ir veiksmus, kad jie nesukomplicuotų normalių bendražmogiškų ryšių.

Sugebėjimas laiku ir tinkamai atsiprašyti yra vienas vertingiausių dvasingumo požymių. Išmokime būti savistabūs, kad nenusiviestume kokio šiurkštaus žodžio į kito žmogaus širdį, nes, anot B. Vašingtono, negalima pažeminti žmogaus kartu nepažeminant ir savęs paties. O jei jau įvyko nesusipratimas, raskime savyje jėgų atsiprašyti, nedelsdami, neatidėliodami. Nereikėtų pamiršti, jog žodžio intonacija gali turėti daug ir įvairių atspalvių. Atsiprašymui reikia parinkti tokį atspalvį, kad tariant žodį, jaustųsi subtiliausi jo skambesio niuansai, galintys lengvai suvirsti į jautrias įžeistojo širdies stygas.

yra grožio. Žvaigždėtas dangus, anot Solovjovo, yra didžiausias pasaulio grožis, tai yra tikras grožis, nes juo mes nesame medžiagiškai suinteresuoti, negalime jo praktiškai gyvenimui panaudoti, juo galime tik džiaugtis. “Die Sterne, die begehrt man nicht, man freut sich ihrer Pracht” (Goethe).

Gėlės tai yra kitas charakteringas pasaulyje paskleisto grožio pasireiškimas. Ar kada nors paklausėme patys savęs, kuriam tikslui pasaulis pilnas spalvingų ir kvapių gėlių? Juk gėlės iš visų medžiaginių dalykų mažiausiai medžiaginiam tikslui yra skirtos, jos labiausiai atstovauja grožiui, grožį skelbia, jos skelbia, kad Dievas yra Grožis, kurs kiekvienoje gėlėje mums šypsosi.

Nenuostabu, kad šv. Augustinas, gal labiau negu kuris kitas krikščionybės istorijoje, Dievą, kaip Grožį, suprato, visi tvariniai jį prie Dievo traukė ir buvo lyg laiptai, kuriais jis lipo prie Tvėrėjo. Pasaulio garsuose jis girdėjo Amžinos Muzikos harmoniją ir Nematomojo Solisto balsą. Todėl jo siela, grožio sužavėta, galėjo taip savo praeitimi skųstis: “Per vėlai Tave pamilau, Grožybe, visada sena ir visada nauja, per vėlai Tave pamilau”.

Daug grožio yra ne tik medžiaginiame pasaulyje, labai daug grožio sukuria ir žmogaus dvasia, sukurta į Dievo panašumą. Prisiminkime gražias sielas, prisiminkime tą dvasinį grožį, kurs spindi iš fiziškai negražių veidų. Tokios sielos tai tikras aplinkos praturtinimas dvasiniu grožiu. Tai sielos - gėlės. “Panašiai kaip ir gėlės, sielos kvepia”, sako Sabatier. Iš tokių sielų į pasaulį spinduliuoja grožis. Tad visai nenuostabu, kad kiekvienas tikras menas žmogų religina, dorina, jam Dievą primena. Ir antra vertus, Dievo paveikslui temstant sielose, tos sielos pradeda kurti tokį “meną” ir tokį “grožį”, kurio mes negalime suprasti, kuris mums nesuteikia pasigėrėjimo. C. Ferrini sako, kad “Dievas kvėpuoja visuose nemirtinguose didžiųjų menininkų kūrinuose, todėl aš jaučiuosi nepaprastos Jo meilės pagautas Miuncheno,

Drezdeno, Berlyno, Romos, Florencijos muziejuose”.

To grožio yra pilnas ir antgamtinis, į žemę nukeltas krikščionybės pasaulis. Iš krikščionybės dorybių bei tiesų ir iš viso jos gyvenimo trykšta grožio spinduliai, kurie to grožio antgamtinį Kūrėją skelbia. Neveltui Kristus ją lygina su perlu, dėl kurio verta viską parduoti, kad tik galėtum jį įsigyti. Bet pažvelgti į krikščionybę kaip į perlą, tai reiškia pažvelgti į ją iš grožio pusės, nes perlą gali įvertinti tik tas, kas grožį brangina.

Krikščioniškoji dogma nėra vien tik sausa ir šalta tiesa. Jeigu į ją labiau įsigilinsi ir įsijausi, pradėsi matyti jos grožį. Mes turime entuziastų krikščionybės atstovų, rašytojų, kurie į visą krikščionybę ir į kiekvieną jos tiesą yra pažvelgę iš grožio pusės. Jie matė krikščionybės tiesų atitikimą aukščiausiems mūsų sielos polėkiams. Jie matė tų tiesų tarpusavį nuostabų susiderinimą, kuris jiems davė progos kalbėti apie tų tiesų visumą, kaip nuostabų dvasinės architektūros kūrinį, savo bokštais rodantį kelią į aukštumas. Jie matė, kaip nuostabiai tos tiesos pagražina pasaulį, kai jos virsta gyvenimu, žmonių giminėje sukurdamos tikrus antžmogiškus.

Tokių samprotavimų šviesoje tampa suprantamas jų susižavėjimas. Dievas tapo žmogumi. Kokia grožybė! Taip apie pagrindinę krikščionybės tiesą sušunka šv. Augustinas. Kas galės tokiam šūkiui nepritarti, jei prisimins, kad už Dievo Sūnaus įsikūnijimo slepiasi Jo meilė, kuri, norėdama būti arti mūsų ir savo didybe mūsų nenugašdinti nei savo šviesa mums akių neaptemdyti, tą akinančią šviesą pridengė žmogaus pavidalu ir savo didybę įvilko į mažo kūdikio kūną!

Net ir rusų rašytojas Dostojevskis savo romane *Biesy* štai ką sako ateizmo atstovui: “Jūs neigiate Dievą ir Kristų, bet nepagalvojate, kaip pasidarytų viskas purvina ir nuodėminga be Kristaus... Šalinami Kristų, jūs šalinate nepalyginamą grožio ir gėrio idealą iš pasaulio”. O poetas Balmont ir į atpirkimo paslaptį žvelgia iš

grožio pusės. Jis mato begalinės pasiaukojamčios meilės heroizmą, jis mato šviesą, kuri iš kryžiaus spindi, kuri drauge su Kristaus krauju į pasaulį nutekėjo Dievo malonė ir, suvirindama sudžiūvusią, nevaisingą žmonių sielų dirvą, sukūrė šventumą. Todėl savo eilėraštyje jis tvirtina: “Yra pasaulyje vienas grožis - meilės, liūdesio, atsižadėjimo ir kentėjimo už mus, kurį laisvai užsidėjo sau ant pečių Kristus”.

*Pažvelgę į krikščionybę,
negalime nepamatyti to,
kas gražiausia šioje žemėje
- šventieji.*

Šventieji tai yra krikščionybė susižavėjusios sielos, kurios, pažinusios tiesos grožį, iš savo gyvenimo pašalina nuodėmės bjaurumą ir ją pripildė dorybių grožio. Šventųjų gyvenimas tai yra meno kūrinys, meno stebuklas, dorybių mozaika, spalvotų stiklų vitražas, kurį viena idėja suderina - tai Dievo meilė. Užtenka tik kurio nors vieno šventojo gyvenimą geriau pastudijuoti ir bus aišku, kiek jame galima rasti grožio, taip pat bus galima pajusti, kiek grožio yra krikščionybėje, kad ji trykšta tokiais grožio fontanais - šventaisiais. Bet krikščionybės centras yra Dievas.

Atrodo, kad šių dienų pavargusiam protui tikriausias kelias į Dievą yra per širdį, kuri pajėgia grožį suprasti ir pajusti. Kad tikrai taip yra, tai įrodo faktai. Pavyzdžiui galime paimti Prancūzijos inteligentijos pasukimą iš ateizmo į katalikybę, kai devynioliktoje šimtmečio pasirodė garsus Šatobrijano veikalas *Krikščionybės genijus*. Tame veikale autorius kaip tik ir prakalbėjo į žmonių širdis, pažvelgdamas į krikščionybę iš grožio pusės. Tie faktai tai yra daugelio žymių Prancūzijos ir kitų kraštų asmenų atsivertimai į katalikybę, susidūrus su katalikiškuoju gyvenimu ir su religiniu grožiu. Gotiškosios viduramžių katedros, bažnytinio

giedojimo gregorijaniški choralai, apeigų mistika, vienuolynų dvasinė atmosfera ir kitos įvairios progos bei aplinkybės padėjo tiems žmonėms pajusti religinį grožį, sukėlė juose Dievo ilgesį ir parodė kelią į Dievą.

Kad gamtinio ir antgamtinio pasaulio grožio spinduliai kreipia dvasios akis į grožio Šaltinį, tai įrodo ir tų klausimų gilesnis psichologinis studijavimas. Kiekvienas kilnus grožėjimasis žmogų daro dvasingesnį, jį dorina ir religina. Pirmiausia kilnus grožėjimasis mus dvasina. Ką reiškia grožėtis, jei ne nuo apčiuopiamos medžiaginės tikrovės nutolti, visa, kas yra aplinkui, pamiršti ir vien tik dvasia pagyventi. O kas gali neigti, kad kiekvienas dvasinis išgyvenimas dvasingumą stiprina? O atsipalaidavimas nuo kasdieninio gyvenimo, pajuntant grožį, yra lyg paveikslas amžino gyvenimo po mirties, kai žmogus nuo visko atsipalaiduoja. Tad pagyventi kilniu grožiu reiškia pagyventi dvasingumu, pagyventi paankstintu amžinu gyvenimu, kurio jau nesunkins kūnas ir nedrums aistros.

Kilnus grožėjimasis dvasina, nes atitinka aukščiausius dvasios polėkius ir kilnesniąją žmogaus prigimtį. Ne veltui juk žmogus grožio idealą savo sieloje nešioja, ne veltui jis nuo negražios tikrovės į gražesnę pasaulį, nors kartais tik iliuzijomis paremtą, svajonėse persikelia, ne veltui jis, į gražią aplinką patekęs, jaukiai pasijunta. Žmogus grožėdamasis dvasingesnis darosi, nes tai, kam jo prigimtis yra skirta, vis labiau pajunta. Žmogus yra sutvertas grožėtis Dievu, tad ir žemiškas grožis jau jį žavi. Laikinio pasaulio grožis žmogų ruošia amžinam Grožiui.

Kilnus grožėjimasis žmogų dorina, nes atsisotų ypač dorovinio grožio akivaizdoje, pamatome savo trūkumus ir netobulumus, o tai jau yra pirmas žingsnis į moralinį pasitaismą ir dvasinį grožį. Stebimas grožis grožio siekia. Grožis grožį gimdo. Kas, kilniai gėrėdamasis kokiu nors dalyku, pajunta jo grožį, tas anksčiau ar vėliau pradės ilgėtis moralinio grožio.

Ne veltui juk kai kurie pedagogai liepia kaliniams patiems auginti gėles, nes jie yra aiškiai pastebėję, kad išorinis grožis nuteikia žmogų siekti ir moralinio grožio. Kilniai kuo nors grožėdamiesi, mes pajuntame tyrą džiaugsmą, ir niekas taip nepadeda atsispirti vulgaraus džiaugsmo pagundai, kaip to dvasinio džiaugsmo atsiminimas. Kartais užtenka žmogui susidurti su grožiu, kad kilnių užmigusių akordų garsai vėl prabiltų jo sieloje. “Jis pažvelgė į dangų ... ir kažkas, kas jau buvo seniai užmigęs, kažkas, kas buvo gera, staiga džiaugsmingai ir jaunai pabudo jo sieloje” (Tolstojus, *Karas ir Taika*). Todėl drąsiai galime tvirtinti, kad grožis yra šauksmas į moralinį atgimimą.

Gėris ir grožis yra giminingi, todėl “niekada tai, kas nedora, negali būti tikrai gražu, ir kas tikrai gražu, negali būti nedora” (F. Barclay). Kaip grožis yra gėrio palydovas, taip ir dorovinis gėris lydi tikrą grožį. Ir todėl grožis yra reikalingas gėrio įvykdymui. Todėl kas visai yra nejautrus bet kokiam grožiui, tas kažin ar galės pastoviai mylėti ir dorovinį grožį. Štai kodėl grožio ugdymas, ypač jaunimo tarpe, jau iš dalies yra ir dorovinis ugdymas. Kas dėl tam tikrų priežasčių ir aplinkybių yra neprieinamas religiniam ugdymui, tai, iki ateis tam tinkamas laikas, reikia eiti prie jo su dorinančia grožio įtaka.

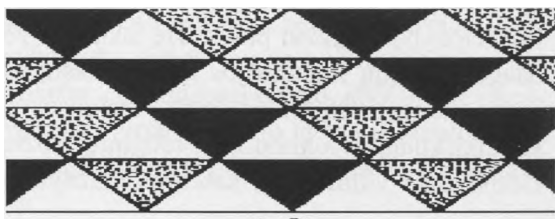
Pagaliau grožis religina žmogų. Tai pastebėjo jau senovėje Platonas, nes, anot jo, “kai tik žmogus čia išvysta žemišką grožį, jis prisimena tikrą grožį, ir jam auga sparnai, ir jis norėtų prie jo skristi”. Tasai “sparnų augimas” tai yra religinis nusiteikimas, kurs gimsta, susidūrus su tikru grožiu. Tad visai teisingai sakoma, kai tvirtinama, kad geras paveikslas yra religinis, jeigu jis meniškai vertingas, nors jo turinys ir nebūtų religinis.

Kad religija ir menas yra giminingi, tai įrodo istorija, nes religijos pasireiškimai visada buvo apvilkti grožio formomis, o visokeriopas menas augo religijos prieglobstyje. Tas artumas visada buvo taip ryškus, kad kai kurie

tikėjimui tolimi žmonės sukūrė net “grožio religijos” sąvoką, o Goethe net tvirtino, kad “kas gėrisi menu, tas yra religingas”. Tie grožio suabsoliutinimo perdėjimai yra pagoniški, bet vis dėlto juose slepiasi religijos ir grožio giminingumo supratimas. Gyvenimo faktai įrodo, kad menas tikrai yra religijos prieškambaris. Jei kas nėra religingas, bet gėrisi grožiu, tas stovi tame prieškambaryje ir vieną dieną pabels ir į religijos duris.

Kalbėdami apie tikro grožio pajutimą, kaip kelią į Dievą, mes nenorime tvirtinti, kad šitas kelias tinka visiems. Jis tinka tik toms sieloms, kurios yra jautrios grožiui. Kitiems grožis net gali būti pavojingas ir gali užstoti kelią į Dievą. Tai ypač tinka tada, kai žavimasi nepilnu grožiu, kai po gražia forma slepiasi negražus turinys. Ne kartą toks nepilnas grožis žmogaus sprendimų blaivumą sudrumsčia. Tada žmogus nustoja vertybių supratimo nuovokos. Tada įvyksta tai, ką Tolstojus apie vieną savo vaizduojamą asmenį rašė: “Jos grožio vynas metėsi jam į galvą” (*Karas ir Taika*). Toksai nepilnas grožis yra nepavojingas tik dvasiškai subrendusiems. Tie, kuriems trūksta dvasinio subrendimo, to nepilno grožio nesupranta, ir tas nepilnas grožis tik turinio negražumą jiems paryškina ir tą negražumą arba nedorumą labiau sugestionuoja.

Tikras grožis yra tik tas, kurs yra Amžinojo Grožio atspindys, kurs yra tik permatomas šydas, slepiąs Nesutvertąjį Grožį. Tikras grožis yra tas, kurs žmogaus netolina nuo Dievo, bet tiesiai į Jį veda. Per žemišką, sutvertą grožį žmogus turi pamatyti ir suprasti kiekvieno grožio Šaltinį - Dievą.

KAS PADAROMA VAIKO LABUI - PADAROMA TAUTOS GEROVEI

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Domas Mačiūnas

Žinau, ką reiškia vienišo, beglobio vaiko dalia...

Man buvo aštuoneri metai, o broliui - vienuolika, kai mirė mama. Tada tėtis buvo geras: guodė mus, vežiojo pas giminaičius ir draugus, pirkto dviračius ir kitokius daiktus, stengėsi padėti mums užsimiršti bei negalvoti, tačiau ilgainiui jis pats palūžo. Tapo visiškai kitu žmogumi: ėmė gerti, vėlai grįžti namo, kabinėtis prie mūsų ir netgi mušti, kartais visai nepelnytai. Žinoma, galima jį teisinti ir mus peikti, nes mes jo nesupratome, o gal net nemokėjome suprasti, o jam savo ruožtu buvo taipogi labai sunku ir reikėjo paguodos bei nusiramino, kurių mes nesugebėjome suteikti. Nors kita vertus, sunku ką nors teigti - juk mes buvome ganėtinai maži: aš buvau baigęs pirmą klasę, o mano brolis - ketvirtą.

Ilgainiui tėvas vis piktesnis ir grubesnis, j namus ėmė vestis visokius nemalonus draugus, su kuriais gerdavo. Kartą po eilinių išgertuvių jis rimtai užsipulė brolį pradėjo jį mušti ir šaukti ant jo. Tą patį vakarą Stepas - mano brolis - kažkokiu būdu sugebėjo nepastebėtas paskambinti šeimos draugams ir papasakoti apie mūsų nelaimę. Jie nedelsdami atvyko ir mus pasiėmė. Mes pas juos pragyvenome tris dienas, per kurias tėtis mūsų net neieškojo. Ketvirtą dieną mus nuvežė atgal. Namuose tėtis užsipulė mus ir mus atvežusį draugą. Mus dėl

to, kad pabėgome, o jį dėl to, kad priglaudė. Tai buvo pirmas kartais, kai mes bėgome iš namų. Jų, deja, buvo daugiau...

Gyvenant pas tėtį, būdavo ir linksmų akimirų, tačiau jos buvo retos, oi, kokios retos. Pagrindinė laiko leidimo vieta tapo kiemas - kiemas, kuriame nebuvo nė padoraus žolyno. Jame mes susirasdavome įvairių draugų. Dalis jų jau buvo pagarsėję kaip įžulūs ir nepaklusnūs chuliganai. Be abejo, jų įtaka buvo didžiulė. Gal dėl to mokslai tapo kančia. Akivaizdu, jog tai stipriai sumažino mūsų pažangumą, pažymius ir viską, ką žmonės įpratę laikyti doromis savybėmis. Tiesa, kartais nueidavome pas senelius ruošti pamokų, nors tėtis tai ir draudė. Aplankyti senelius buvo malonu, nes jie pavaišindavo įvairiais skaniais dalykais, kurių namuose negaudavome, tačiau ruošti pas juos pamokas nepatikdavo, bet turėdavome, nes mokytis versdavo mokytojai.

Taip gyvenome pas tėtį, kol vieną kartą mes ryžomės vienam iš svarbiausių žingsnių gyvenime: jei dar kartą labai sumuš kurį nors iš mūsų - pabėgsime pas senelius. Neilgai trukus taip ir atsitiko.

Kaip gerai, kad mes turėjome senelius!

Kai patekome pas juos, mums iš karto buvo liepta mokytis, ir visai ne dėl to, jog abu seneliai buvo mokytojai, o todėl, jog jie buvo tokie išsilavinę, kad žinojo: mokslas, žinios ir išsilavinimas yra būtina, kad tobulėtų žmogus, o su juo ir visa tauta. Be viso šito, mūsų senelis mus ypač mokė tvarkos: susidėti rūbus vakare, valyti batus, šukuotis ir praustis. Močiutė akcentavo kultūringą elgesį prie stalo, mokė tikėjimo tiesų, giminės istorijos bei mandagumo. Labai gerai atsimenu, kada močiutė nutarė leisti mane prie Pirmosios Komunijos. Tą dieną po visų apeigų mane apėmė keistas ir sunkiai apibūdinamas jausmas: aš jaučiausi toks lengvas ir tyras, kad, atrodė, galėčiau pakilti nuo žemės.

Kartais, žinoma, pasitaikydavo, kad mes būdavome nepaklusnūs, tada mus auklėjo dviem paprastais, tačiau labai veiksmingais būdais: vienas jų - draudimas tuo metu mėgstamo ir svarbaus dalyko arba užsiėmimo, antras - abejingumas mums, kuris kartais būdavo žymiai nemalonesnis nei pirmoji bausmė. Nepaisant visų pokyčių, mums čia buvo

ČLM Vasario 16 eiseną.

gera, tikrai geriau nei su tėčiu, nes čia mūsų nemušdavo, čia mumis rūpinosi, čia mus mylėjo.

Deja, senelis netikėtai pasitraukė iš gyvenimo. Tai buvo baisus įvykis, kurį gerai prisimenu - ne taip, kaip mamos mirtį. Močiutei, kaip ir mums, buvo labai skaudu, tačiau jai buvo dar skaudžiau: kartu su juo ji pragyveno taip ilgai. Tačiau, skirtingai nuo tėčio, jį nepalūžo, močiutė tiesiog pasikeitė ir ėmė mumis rūpintis vis labiau. Ir auklėti mus ėmė griežčiau.

Kaip dabar prisimenu, kai močiutė pasakė, jog viskas priklauso tik nuo tavęs, o norėti reikia galėti. Tai buvo žodžiai, įstrigę giliai atmintin.

Seneliai, o ypač močiutė, buvo geri žmonės: jie mus išmokė visko, ką patys mokėjo, ir perteikė viską, ką galėjo, taigi už tai aš esu be galo dėkingas ir žinau, jog man perduotas žinias bei patirtį, man skirtą meilę ir dėmesį aš sugebėsiu perduoti kitiems. Senelio ir močiutės gerumo pamokas pratęsiu aš...

Tačiau materialinė mūsų padėtis buvo nelengva - gyvenome tik iš močiutės pensijos. Laimė, kad vaikais, likusiais be tėvų, rūpinasi valstybė. Mano mirusi mama dirbo auklėtoja pagalbinėje mokyklo-

je, kur priglaudžiami tėvų, dažnai alkoholikų, vaikai, palikti be priežiūros ir meilės. Jei ne seneliai, turbūt ir mes su broliu būtume ten patekę... Džiaugiuosi, kad mano daliai teko kitoks valstybės rūpestis.

Dabar aš gaunu mamos netekimo pašalpą - 165 Lt. Tai ženkli parama. Tiesa, su ja buvo rūpesčių: pirmaisiais metais, kada mes išėjome pas senelius, tėtis ją gaudavo, tačiau mums neduodavo, kad ir kaip mes gražiai prašydavome, jis atsakydavo, kad jei mes išėjome, tai ir pinigų mums nereikia, tačiau jei grįšime - bus ir pinigai. Bet ilgainiui po didelių svarstymų seneliai nutarė teismo būdu išsireikalausiti tą pašalpą, nes gyventi buvo nelengva. Akivaizdu, jog bylinėjimasis - tai skaudus procesas, reikalaujantis daug sveikatos, tačiau šiuo atveju tai buvo neišvengiama. Taigi teismas, kiek pasvarstęs, priteisė tą pašalpą mums.

Yra dar viena valstybės paramos rūšis: tai vasaros stovyklos, rengiamos kartu su savivaldybe ir Dvasinės Pagalbos Jaunimui Centru. Aš buvau dviejose tokiose stovyklose, ir ko jau ko, bet įspūdžių ir prisiminimų liko tikrai gausiai. Stovyklavome netoli jūros, pušyne. Mes gyvenome

nedideliuose kambarėliuose po 4-5 vaikus. Stovyklose buvo gausu žaidimų ir rimtų užsiėmimų. Dažniausiai būdavo žaidžiami įvairūs komandiniai žaidimai, kurių metu ne tik reikėdavo parodyti vikrumą, greitį bei stiprumą, bet ir gudrumą, žinias bei nuovokumą. Rimti užsiėmimai būdavo naujų įgūdžių mokymasis arba senų tobulinimas, dažnai tekdavo išgirsti įvairių pasakojimų ir paskaitų. Iš pastarųjų man įstrigo paskaita apie karo baisumus. Bet svarbiausia tai, kad, būdamas tarp panašaus likimo vaikų, nesijauti vienišas ir blogesnis už kitus. Be to, stovykloje mes būdavome mokomi melstis prieš valgį, prieš miegą ir po miego. Tai, ką įdiegė močiutė, įgavo kitą prasmę: tikėjimas reikalingas visiems, tikintys yra geri ir rūpestingi. Tai mes matėme savo auklėtojų elgesy.

Tiesa, aš dar gaunu nemokamą maitinimą mokykloje, kurio dėka galima sutaupyti dalį pinigų, kuriuos išleistume maistui ir vietoj to nusipirkti knygų, sąsiuvinų, rašymo priemonių, kurios gana brangiai kainuoja, nes aš mokausi gimnazijoje, ir jų man teikia ganėtinai nemažai.

Iš nevalstybinės paramos yra organizacija Caritas, kuri švenčių ir kitokiomis progomis parūpindavo rūbų ir maisto. Dažniausiai duodavo miltų, aliejaus, makaronų ir žuvies konservų.

Vienu metu mums be galo reikėjo batų. Mokėti 200 litų už porą, iš viso 400 litų, nes jų reikėjo ir broliui, ir man, nebuvo iš ko! Per ponios Gražinos Landsbergienės studentę, nusiuntėme pagalbos šauksmą Seimo Pirmininko žmonai ir ... buvome apauti. Net dabar prisimenu tą šilumą ir džiaugsmą. Visos paramos nėra labai didelės, tačiau žinoti, kad kažkas tavimi rūpinasi, kad kažkas tau nėra abejingas ir kad kažkam esi svarbus, yra labai malonu ir reikalinga. Nors man dabar jau šešiolika metų, jau vaikystėje aš suprantu: parama vaikui - tai jo, jau užaugusio, suvokimas: buvai ne vienas, ir dabar esi dalis visuomenės, suaugęs būsi atsakingas už vaikus. Ir jam parodytas gerumas nepradings, o eis iš kartos į kartą, didės ir juo bus padalijama vis daugiau vaikų. Tai bus tarsi sudygęs gėrio grūdas.

Mūsų gimnazijoje yra vienas mokytojas, kuriam tikrai svarbus vaikų išsilavinimas. Jis yra Vaidas Pamparas - istorijos mokytojas. Turėdamas

tris pamokas per savaitę, vieną jų paskiria, pasak jo paties žodžių, Socialiniam ugdymui. Tai įdomi pamoka, kurioje ugdoma mūsų atsakomybė, pilietiškumas ir patriotizmas.

Pavyzdžiui, paskutinė pamoka buvo apie bedarbių, jos atsiradimo priežastis bei būdas, kaip jos išvengti, dar buvo kalbėta apie mirties bausmę. Abi problemos buvo nagrinėjamos dviem būdais: vienas - tai asmeninė patirtis, antras - remiantis istorija. Aš esu tik paprastas mokinys, taigi ne mano jėgoms perteikti jo kalbos ypatumus: įtaigą, ugningus žodžius ir gestus, juo labiau sunku perteikti jo vedamos pamokos įspūdį raštu; norint jį pajusti bei suprasti, reikia pačiam dalyvauti pamokoje.

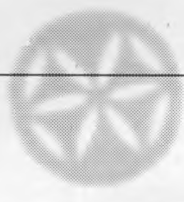
Iš esmės jo pamokos ne tik įdomios ir patrauklios, bet ir labai naudingos bei pamokančios.

Nors mokykloje viskas daroma vaikų labui, vis tiek pasitaiko žmonių (mokytojų), kurie tai dirba geriau nei kiti, ir darbo tai ne iš asmeninių paskatų, o suprasdami, jog vaikai - ateitis - tautos ateitis.

Deja, gatvėse man tenka išvysti ir pagalbos reikalingų vaikų - benamių, elgetaujančių ir akiplėšiškai besielgiančių paauglių, kurie suaugę elgisis taip pat, jeigu jiems nebus padėta. Jų dabartinis gyvenimas ir elgesys nedaro garbės tautai ir turbūt nedarys ateityje. Todėl aš, kada tik galėsiu, būtinai visomis išgalėmis padėsiu tokiems vaikams, nes kai man buvo sunku, man padėjo, o be pagalbos ir aš turbūt būčiau buvęs toks pat ar bent panašus į juos. Norėčiau, kad kiekvienas vaikas, jei neturi gerų tėvų, turėtų gerus senelius ar kokius kitus giminaičius ar globėjus, kurie suprastų, kad kas padaroma vaiko labui - padaroma tautos gerovei.

Mūsų tauta nėra didelė, tačiau aš esu jos narys ir tuo didžiuojuosi. Reta tauta turi tokią sudėtingą, įdomią ir permainingą praeitį. Man ji įdomi ir, manau, kad kiekvienas žmogus turėtų domėtis savo tautos istorija, nes ji leidžia pajusti savo vertę, suprasti savo vietą pasaulyje.

Deja, dabar Lietuvos gyvenimas nelengvas. Bet kad lietuvių tauta toliau gyventų ir stiprėtų svarbu, kad visi suaugę jos nariai suprastų, jog kas padaroma vaiko labui - padaroma tautos gerovei.

GIMINYSTĖS VARDAI

Čia beveik pažodžiui perspausdiname iš *Gimtosios kalbos* (1965 m., Nr. 1, 2, 3-4) Pr. Skardžiaus rašinį apie mūsų giminystės vardus. Kai kurie čia pateikti giminių pavadinimai kai kam gali atrodyti keisti, neįprasti, niekad negirdėti, bet manome, kad Lietuvos kaime ir dabar galima užtikti juos visus vartojant. Gal tik vienas kitas jau yra pasenęs ir žmonių užmirštas, pvz., avynas, laigonas, šeiryas. Iš pateiktų žodžių matome, kad tam pačiam giminystės ryšiui išreikšti kartais yra keli pavadinimai. Vieni jų labiau vartojami vienoje tarmėje, kiti - kitoje.

Giminystės ar su giminyste susijusių vardų, bendrai dar gentinvardžiais vadinamų, mes turime gana daug: vieni iš jų yra didžiai seni; kiti jau gerokai pakitę ir tik iš dalies berodo gilesnę senovę; treči įvairiais laikais buvo naujai sudaryti, ir pagaliau dalis iš jų yra paskolinta iš kitų kalbų. Šnekamojo žmonių kalboj kartais vienas ir tas pats giminystės atstovas bent keliais vardais vadinamas, arba priešingai, vienas ir tas pat žodis turi bent kelias giminystės reikšmes. Taigi dabartiniais laikais, kada senesni giminystės ryšiai jau daug kur yra atsipalaidavę ir dėl to netekę savo ankstyvesnės svarbos, daug kam yra nebelengva susigaudyti giminystiniuose santykiuose, o dar sunkiau prireikus tolimesnius giminystės atstovus vienus nuo kitų skirti ir juos tiesioginiais vardais vadinti. Todėl čia pateikiama visa eilė būdingesnių mūsų pačių darybos giminystinių vardų.

Anyta-os, vyro motina; mother-in law.

augintinis, -ė, paimtas auginti svetimas vaikas; foster child, fosterling.

avynas, -ai motinos brolis, dėdė; mother's brother, uncle.

Brolaitis, -ė brolio sūnus, brolio duktė. Žr. *brolėnas, brolėčia*.

brolava, -os (ir broliava, -os), brolių giminystė. Žr. *brolystė*.

brolėčia, -ios, brolio duktė, brolaitė; niece,

brolėnas, -ai, 1. brolio sūnus; brother's son, nephew; 2. pusbrolis (žr.).

broliavaikis, -iai (ir brolvaikis, -iai), brolio vaikas; brother's child, nephew. Žr. *brolėnas*.

brolienė, -ės, brolio žmona; brother's wife, sister-in-law.

brolystė, -ės, brolių giminystė, brolava; brotherhood.

Dėdė, -ės, tėvo ar motinos brolis; uncle.

dėdėnas, -ai, dėdės sūnus; uncle's son.

dėdienė, -ės, dėdės žmona; uncle's wife, aunt.

dieveraitis, -čio, dieveries sūnus. Žr. *dieverėnas*.

dieverė, -ės, **dieverę**, vyro sesuo. Žr. *moša*.

dieverėčia, -ios, dieverės duktė; daughter of brother-in-law.

dieverėnas, -ai, dieverės sūnus; son of brother-in-law.

dieverienė, -ės, dieveries žmona; wife of husband's brother; sister-in-law.

dieverija, -ijos, vyro broliai; husband's brothers.

dieveris, -ies, **dieverį**, vyro brolis; husband's brother, brother-in-law.

dukraitė, -ės, dukters duktė, anūkė; granddaughter.

dukterėčia, -ios, brolio ar sesers duktė, brolėčia, seserėčia; niece.

dukterėnas, -ai, dukters sūnus; grandson. Žr. *vaikaitis*.

dvyniai, -ias, du tuojau vienas po kito tos pačios motinos pagimdyti kūdikiai, dvynukai; twins.

dvynys, -ė, kas gimęs kartu su kitu, dvynukas; twin.

dvynukas, -ė, žr. *dvynys, dvyniai*.

Giminaitis, -ė, tos pačios giminės žmogus, giminietis, gentis; kins-man, kins-woman, relative, bloodrelation.

giminė, -ės, **gimine**, 1. giminaičiai, šeima, pa-

**ČLM Lietuviško žodžio šventė:
rašymo konkurso laimėtojai.**

dermė, karta; relatives, family, ancestry, lineage. 2. giminaitis (žr.).

giminystės, gimininė sąsaja, giminiškas artumas; relationship, kinship,

gimtadienis,-io, žr. *gimtuvės*.

gimtuvės,-ių, 1. gimimo diena, gimtadienis; birthday. 2. gimtadienio šventė, iškilmė, puota ta proga.

įbrolis,-io, brolio teisėmis įvaikintas svetimas bernaitis; step-brother.

įdukra,-os (ir **įdukrė**, **įdukterė**), įdukrinta, dukters teisėmis priimta svetima mergaitė; foster-daughter.

įmotė,-ės, netikra motina, svetimą vaiką įsisūninusi ar įsidukrinusi moteris; foster-mother.

įseserė,-ės, sesers teisėmis įvaikinta svetima mergaitė; step-sister.

įsūnis,-io, sūnumi priimtas, įsūnintas svetimas vaikas; foster-son.

įtėvis,-io, netikras tėvas, svetimą vaiką įsisūninęs ar įsidukrinęs vyras; foster-father.

įvaikis,-io, priimtas (įsūnintas ar įdukrintas) vaikas; adopted child, foster-child.

Laigonas,-ai (arba **laiguonas,-ai**), žmonos brolis, svainis; brother-in-law.

Marti,-čios, **marčią**, (uošvių namuose gyvenanti) sūnaus žmona; daughter-in-law.

moša,-os, vyro sesuo; husband's sister, sister-in-law.

mošėnas,-ai, mošos vyras; sister's-in-law husband.

našlaitis,-ė, vieno ar abiejų tėvų netekęs vaikas; orphan.

našlys,-ė (arba šeirys,-ė), vyras, kurio žmona mirusi, arba moteris, kurios vyras miręs, widower, widow.

nuotaka,-os, tekanti moteris, jaunoji; bride,

palikuonis,-ies, palikuonį, po tėvų palikęs sūnus arba palikusi duktė; descendant.

pamotė,-ės, netikra motina, tėvo žmona jo vaikams iš ankstesnių santuokų; stepmother.

patėvis,-io, netikras tėvas, motinos vyras jos vaikams iš ankstesnių santuokų; stepfather.

pobrolis,-io, netikras brolis, pusbrolis, patėvio ar pamotės sūnus iš ankstesnių santuokų; step-brother. *Pobrolis* skirtinas nuo *pabrolis* (arba

pabrolys) jaunavedžių palydovas, pajaunys.

podukra,-os, netikra duktė žmonos ar vyro duktė iš ankstesnių santuokų; stepdaughter.

podukraitė,-ės, vaikaičio,-ės (sūnaičio, dukraitės) duktė; great-granddaughter.

posenolė,-ės, vieno iš senolių sesuo; great-aunt.

posenolis,-io, vieno iš senolių brolis, tėvų dėdė; great-uncle.

poseserė,-ės, netikra sesuo, patėvio ar pamotės duktė iš ankstesnių santuokų, pusseserė; stepsister, half-sister.

posūnaitis,-čio, vaikaičio (sūnaičio) sūnus; greatgrandson.

posūnis,-io, netikras sūnus, žmonos ar vyro sūnus iš ankstesnių santuokų; stepson.

povaikis,-io, netikras vaikas, posūnis ar podukra; stepchild.

preikšas,-ai, antras į našlės namus nuėjęs vyras, užkuryš.

prosenelė,-ės, senolės motina, prosenelė; greatgrandmother.

proseneliai,-ių, senolių tėvai, proseneliai; greatgrandparents.

prosenolis,-io, senolio tėvas, prosenelis; great-grandfather.

protėvis,-io, tėvo tėvas, senolis; ancestor, forefather.

provaikaitis,-io, vaikaičio vaikas; great-grandchild.

pusbrolis,-io, 1. dėdės ar tetos sūnus, brolėnas; cousin. 2. pobrolis (žr.).

pusseserė,-ės, 1. dėdės ar tetos duktė; (female) cousin. 2. poseserė (žr.).

Santuoka,-os, susituokimas, susituokėlių gyvenimas; married life, marriage.

senolė,-ės, tėvo ar motinos motina, senelė; grandmother.

senoliai,-ių, tėvų tėvai, seneliai; grandparents,

senolis,-io, tėvo ar motinos tėvas, senelis; grandfather.

seserėčia,-čios, 1. sesers duktė; niece. 2. pusseserė (žr.).

seserėnas,-ai, sesers vaikas, sesers sūnus, seseraitis, seserynas; sister's child, sister's son, nephew.

seserystė,-ės, seserų giminystė; relationship of sisters, sisterhood.

seservaikis,-io, sesers vaikas, seseraitis, seserėnas; sister's child.

sūnaitis,-čio, sūnaus sūnus, vaikaitis, anūkas; grandson.

sūnėnas,-ai, brolio ar sesers sūnus; sūnaus ar dukters sūnus.

sutuoktuvės,-ių, susituokimas, tuokimosi iškilmės.

sužadėtuvės,-ių, susižadėjimas, susižadėjimo iškilmės.

sužieduotuvės,-ių, susižiedavimas, susižiedavimo iškilmės, žiedynas.

svainė,-ės, žmonos sesuo; sister-in-law.

svainija,-jos, visi svainiai ir svainės kartu,

svainis,-iai, 1. vyro ar žmonos brolis; brother-in-law. 2. sesers vyras. 3. žmonos ar vyro sesers vyras.

šeiry s,-ė, žr. *našlys,-ė*.

šėšuras,-ai, vyro tėvas; father-in-law.

Tekėti, eiti už vyro; to marry, to join (a woman;) to a man as his wife. Paprastai tik moterys teka, o vyrai veda (žr. *vesti*).

tekybos,-ų, tekėjimas,ėjimas už vyro.

teta,-os, tėvo ar motinos sesuo; aunt,

tetėnas,-ai, tetos sūnus; tetos vyras,

uošvė,-ės, žmonos motina; mother-in-law.

uošviai,-ių, žmonos tėvai,

uošvienė,-ės, uošvio žmona,

uošvija,-ijos, uošviai, uošvių namai, uošvynė,

uošvis,-iai, žmonos tėvas; father-in-law.

užkuryš,-iai, žr. *preikšas*.

vaikaitis,-ė, vaikų vaikas (anūkas); grand-child.

vaikystė,-ės, vaiko amžius; vaikų giminystė su tėvais, vedybos,-ų, vedimas, žmonos ėmimas.

vesti, imti žmoną (kalbant apie vyrą); to marry, to join (a man) to a woman as her husband, to take a wife. Pig. jis jau vedė, yra vedęs (jis jau gavo, turi žmoną).

žentas,-ai, dukters vyras; son-in-law.

žmona,-os, ištekJusi moteris, pati; wife.

□ □ □ □ □

Paruošė Laima Krivickienė

JUOZO URBŠIO VARDŲ TIŠKŪNŲ MOKYKLA

Kėdainių rajono Tiškūnų pagrindinei mokyklai Juozo Urbšio vardas buvo suteiktas 1997 m. gegužės 9 d. Tai šiame rajone, Šetenių kaime, J. Urbšio gimtinė. Tai žmogus, asmenybė, Kėdainių krašto garbės pilietis, diplomatas, ministras, politikas, rašytojas, vertėjas, tremtinys. Gerai žinoma jo politinė veikla, ne mažiau svarbi ir literatūrinė. Vasario 29 d. Juozui Urbšiui būtų suėję 104-eri. Tą dieną grupė mokytojų ir moksleivių drauge su J. Urbšio giminėmis kėdainiečiais Algimantu Urbšiu ir Zita Vozgirdiene nuvyko į Šetenių kaimą, kur tėvonią žymi koplystulpis, padėjo gėlių, buvo surengtas gimimo metinių paminėjimas. Tiškūnai - žemdirbių kraštas: kuklūs ūkininkai, irstanti žemės ūkio bendrovė ir mokykla, kurioje mokosi 144 moksleiviai. Mokykloje dirba rimti, reiklūs, kūrybiški, kvalifikuoti, mėgstantys naujoves, gerbiantys tradicijas, mokytojai. Mokosi pakankamai gabūs, iniciatyvūs moksleiviai. Mokyklos direktorė, pati mėgstanti ir kurianti poeziją, sako: "Stengiuosi inicijuoti tai, kas patikrinta mūsų širdyse ir veiksmuose, kas nauja, kas reikalinga moksleiviams, kas kirbėte kirba mano principuose, kaip kredo: Žmogus ir darbas, kurie paverčia Lietuvą švente". Pasak mokyklos direktorės A. Jociuvienės - J. Urbšio pagrindinės mokyklos gyvenimas, kaip J. Urbšio asmenybės istorinė atmintis, ne baltas popieriaus lapas, bet gausiai prirašytas metraštis, kurį vis papildoma naujomis eilutėmis, pastraipomis, puslapiiais gerų idėjų, darbų lydimi mokyklos bendruomenės nariai. "Jei žinai, kur eini ir kur nori nueiti - tau tiltas nuo kranto iki kranto, - nepaliekantis vietos abejonei, neleidžiantis pasiklysti, tiltas nuo čia iki

ten. Jei tavęs nebaugina nežinia, jei svajonės stiprenės už baimes - tai tiltas be pabaigos, - neatimantis laisvės ir galimybės klysti, tiltas - polėkis, nuo čia - bet kur. (XXI amžius Nr. 21)

ZARASUOSE - MIKO ŠILEIKIO PAVEIKSLŲ GALERIJA

Zarasų krašto muziejuje kovo 14 dieną atidaryta įžymaus išeivijos dailininko Miko Šileikio gimtinei dovanotų paveikslų galerija. Gimęs Zarasų apskrityje, Degučių valsčiuje, Liminėlių viensėdyje, 1913 metais atvyko į JAV. Mokydamasis gimnazijoje, kartu lankė privačias meno mokyklas. 1923 metais baigęs Čikagos meno institutą, dalyvavo Indijanos valstijos rengiamose parodose, pokario laikotarpiu įsijungė į lietuvių bendruomenės veiklą. Dalyvaudamas amerikiečių meno draugijų veikloje, jis buvo ir vienas iš Lietuvių dailininkų sąjungos organizatorių, Čiurlionio galerijos įsteigėju, sudaręs ir savo vardo premijų fondą. Kolegos jį vadino akademiniu tapytoju, lyrinio impresionistu. Ypač aukštai buvo vertinamas kaip portretistas, nors yra sukūręs labai nuotaikingų peizažų su saulėtom kopom, miško tankme, parkais, gėlynais, žydinčiais sodais.

Gimtajam kraštui padovanota Miko Šileikio kolekcija sudaro 300 darbų. Miko Šileikio galerija Zarasuose - pirmas atvejis Aukštaitijos regione, kai unikalūs išeivijos dailės rinkinys perduodamas saugoti ir nuolatos eksponuoti krašto muziejuje.

(ELTA)

AR PAJUDĖS PAŽAISLIO LAIKRODŽIO RODYKLĖS

Nors Pažaislio Šv. Kazimiero seserų vienuolyno bažnyčios bokštus puošia net 6 auksu žvilgantys laikrodžių ciferblatai, jie atlieka tik dekoratyvinę funkciją. "Mes, kaip ir visi žmonės, laiką sužinoame pasižiūrėjusios į savo rankinius laikrodžius", - teigia šio vienuolyno vyriausioji sesuo Simona, sutikusi parodyti viename bažnyčios bokšte išlikusį iki šių dienų kalvių rankų darbo laikrodžio mechanizmą. Vienuolės teigimu, archyvuose tikslių istorinių duomenų apie šio laikrodžio pagaminimo datą nepavyko aptikti. Spėjama, kad

**ČLM devintokai su klasės
auklėtoja Rūta Jautokienė.**

jis sumontuotas dar XVII amžiaus pradžioje šios bažnyčios bei vienuolyno fundatoriaus LDK kanclerio Kritupo Zigmanto Paco iniciatyva. Kiek metų jis vienuoliams bei čia užklystantiems miestelėnams rodė laiką ir kada sustojo, šiandien pasakyti niekas negali.

Po sovietmečio "tremties" kazimierietėms vėl sugrįžus į šį vienuolyną, laikrodį suremontuoti buvo pasišovęs vienas meistras, bet užlipęs į bokštą ir pamatęs laikrodžio liekanas, tos minties atsisakė. Rotušės laikrodžio prižiūrėtojas Arūnas Poškevičius sako, kad "Tai tikrai labai unikalus laikrodis, tačiau laikas nepataisomai padarė savo darbą, tad manau, kad belieka jį užkonservuoti ir palikti kaip eksponatą ateinančiom kartom". Jo nuomone, bažnyčios bokštuose esantys ciferblatai prašyte prašosi, kad kada nors pradėtų suktis jų rodyklės. Matyti veikiančius šiuos laikrodžius norėtų ir sesuo Simona, tačiau šiuo metu vienuolyne savo eilės laukia labai daug kitų neatidėliotinų darbų, tad apie naujo laikrodžio gamybą jos kol kas negalvoja.

Vidiniame bažnyčios kiemelyje ant rytinės sienos pusės jau seniai įrengtas Saulės laikrodis ir laukia restauratorių rankų, nes lietus ir saulės spinduliai gerokai pasendino jo veidą (*Kauno diena* Nr. 69)

PREMIJOS GERIAUSIOMS BIBLIOTEKININKĖMS

Kultūros ministerijoje buvo pagerbtos geriausios 1999 metų bibliotekininkės. Garbingą Metų bibliotekininko vardą ir 5000 Lt premiją pelnė Alytaus miesto viešosios bibliotekos direktorė Giedrė Bulkavienė, nuosekliai įgyvendinusi bibliotekos viziją, atnaujinusi bibliotekos kultūrinį gyvenimą, atnaujinusi Alytaus miesto bibliotekas. Dvi paskatinamosios premijos po 1500 Lt įteiktos Radviliškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorei Aldonai Janusevičienei ir Kauno miesto Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Girstupio filialo vedėjai Polinai Žemaitienei. Specialiąja UAB *Mūsų knyga* premija apdovanota Vilniaus miesto centrinės bibliotekos Naujos Vilnios bibliotekos vedėja Rita Venskūnienė, o rėmėjo Vidmanto Staniulio premija įteikta Utenos Antano ir Motiejaus Miškinių centrinės bibliotekos informacijos skyriaus vedėjai Laimai Lapienienei. (*ELTA*)

Į TIKSLĄ ILGAI IR KANTRIAI

Lietuvos automobilių sporte pasiekta dar viena svari pergalė, - supermaratoną, kurio trasa Europoje ir Afrikoje sudaro 8000 km, įveikė vienas geriausių visų laikų Lietuvos lenktynininkas kaunietis Romualdas Beresevičius su šturmanu Arūnu Lekavičiumi, sėkmingai finišavę prie Egipto piramidžių. "Įveikti visą Afrikos žemyno trasą ir laimingai pasiekti finišą - daugelio pasaulio lenktynininkų svajonė. Šiemet kelyje sudaužė automobilius, sustojo arba patyrė avarijas ir nefinišavo trečdalis dalyvių iš 147 startavusių, kurių daugelis turėjo milijoninius biudžetus. Man šį kartą likimas buvo palankus. Esu labai laimingas, kad pavyko nuvežti mūsų trispalvę į šių beprotiškų, pačių sudėtingiausių lenktynių pasaulyje finišą, išgarsinti Lietuvos vardą. Aš dar ir dabar nesuvokiu, kaip

man pavyko išsaugoti džipą, nekeičiant jo pagrindinių agregatų, samprotavo R. Beresevičius. Teko keisti tik prakirstus ratus. Pats įsitikinau, kad “Toyota” neturi sau lygių. Taip pat žavėjaisi prancūzų, parengusių šį automobilį dykumų raliui, atsakomybe ir darbo kokybe”. Į šį tikslą R. Beresevičius ėjo lėtai ir kantriai, patirdamas nemažai sunkumų, tačiau neabejodamas, kad jį lydės sėkmė. (*Kauno diena* Nr. 59)

GERA NAUJIENA - VEISIAMI PLAČIAŽNYPLIAI VĖŽIAI

Lietuvos valstybinis žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centras, be žuvų inkubavimo, didelį dėmesį skiria Europoje labiausiai vertinamų plačiažnyplių vėžių veisimui. Vienas kilogramas paruoštų vėžių Europos rinkose kainuoja apie 30 iki 90 JAV dolerių. Šių vėžių mėsa pasižymi labai maloniu specifiniu skoniu, todėl pelnytai laikoma delikatesu. Žnyplietėji ypač populiarūs Skandinavijos šalyse. Lietuva daug dešimtmečių garsėjo ežerų vėžiais, o prieškario metais buvo ketvirtoji Europos šalis pagal eksportuojamų vėžių skaičių. Dabar per ketverius metus Simno filialo inkubatoriuje išrinita daugiau kaip 100 tūkstančių plačiažnyplių jauniklių, kurių beveik pusė įvairiose augimo stadijose buvo išleisti į ežerus, o kiti panaudoti tolimesniam eksperimentui. Beje, baseinuose auginti jaunikliai buvo net du kartus didesni už augusius natūraliomis sąlygomis. Pasiekus potencialų Simno filialo pajėgumą, kasmet galima praturtinti vėžiais iki 500 ha jiems tinkamų ežerų. Tikėkimės, kad netrukus ateis šventė ir į žvejų mėgėjų namus, kai jie už simbolinį mokestį galės prisibubinti pilnas skiaures neišpasakyto skonio plačiažnyplių.

(*Valstiečių laikraštis* Nr. 18)

VAIKŲ ŠVENTĖ BOTANIKOS SODE

Nuo vidudienio iki pavakarės VDU Botanikos sode šurmuliavo vaikai, kartu su tėveliais atėję į pirmą kartą šiame gamtos prieglobstyje surengtą vaikų šventę.

Renginys prasidėjo tvenkinio saloje LŽUU teatro *Jovaras* spektakliu vaikams. Iš šio rojaus

kampelio vaikai buvo pakviesti į oranžeriją, kur atidžiai klausėsi Botanikos sodo darbuotojų pasakojimų apie žaliuojančią augmeniją. Kai žaliuojančioje pievelėje pabiro tautiniais drabuželiais pasidabinę mažieji “Kalvelio” šokėjai ir dainininkai, jie lyg magnetas sutraukė visus į būrį. Daugybė smalsulių susirinko pažiūrėti Lietuvos gyvūnų globos draugijos kinologų mažiausių pasaulyje aviganių. Visi dalyvavę šventėje buvo labai patenkinti, kad galėjo puikią vasaros dieną praleisti gamtoje su visa šeima. (*Kauno diena* Nr. 130)

MIESTŲ ATSAKOMYBĖ APLINKAI

Daugiau kaip keturiasdešimties Lietuvos miestų savivaldybių aplinkosaugininkai, vicemerai, administratoriai bei ekologai iš Danijos, Švedijos, Latvijos, Estijos dalyvavo Kaune dvi dienas vykusioje tarptautinėje konferencijoje, skirtoje Aplinkos apsaugos dienai paminėti. “Dar praėjusio dešimtmečio pabaigoje buvo suprata, kad grėsmingai augančių ekologinių problemų sprendimo negalima atidėti ateičiai ir kad didžiausią naštą bei atsakomybę dėl antropogeninio krūvio mūsų aplinkai pirmiausiai turi jausti miestai” — teigė viena konferencijos organizatorių, Kauno savivaldybės aplinkos apsaugos skyriaus vedėja Marija Stankūnienė. Kauno miesto ekologinės būklės gerinimo kryptys, aprėpusios svarbiausias to miesto gamtos apsaugos problemas, buvo patvirtintos dar 1990-aisiais. Veiklai organizuoti ir koordinuoti tais pačiais metais buvo įkurtas ir Aplinkos apsaugos skyrius. Daugelis prieš dešimt metų numatytų planų vykdomi ir jau įgyvendinti, kai kurie darbai tęsiasi. Konferencijos dalyviai praktiškai susipažino su kai kuriomis Kaune įgyvendintomis aplinkos apsaugos programomis.

- Atsiprašau, pone, - šuktelėjo gėlių pardavėjas praeiviui, - nupirkite šią puikią gėlių puokštę savo sužadėtinei.

- Aš sužadėtinės neturiu, - atsakė praeivis.

- Tai prašau pirkti gėlių savo žmonai.

- Esu nevedęs.

- Tai prašau, pone, nusipirkti kai ką žydinčio paminėti savo laimę.

- Kokį baisų triukšmą kelia tie kaimyno vaikai. Staigia, kaip vilkai, - skundžiasi tarnaitė savo šeimininkei.

- Bet tai mūsų vaikai, - aiškina šeimininkė, - mažieji brangučiai juk turi pasilinksminti ir pasidžiaugti.

Šefas sako savo darbininkui:

- Ką gi, jūs darbo metu skaitote detektyvą?

- Argi tokioje erzelynėje, šefe, įmanoma ką nors rimtesnio skaityti, - atsako darbininkas.

□ Eucharistinio kongreso nuotaikos bei išgyvenimai buvo pratęsti Religinės muzikos ir giesmių švente "Kristui gieda Lietuva" Vilniuje liepos 2 d.

□ Katalikų teologijos fakultetas Vytauto Didžiojo universitete Kaune šį pavasarį paminėjo 10 m. sukaktį. Fakulteto dekanas mons. V.S. Vaičiūno pranešimu, šį fakultetą jau baigė beveik 400 studentų, o šiuo metu studijuoja 473 bakalauro laipsnio siekiantys studentai, 29 magistro ir 6 doktorantai.

□ Kristaus laiptų tradicija vėl atgaivinta Bernardinų bažnyčioje Vilniuje. Bal. 21 d. po daugelio metų maldininkai melsdamiesi galėjo keliais užkopti Kristaus laiptais, simboliškai pakartodami Kryžiaus kelią. Tradicija buvo nutraukta 1948 m., sovietams uždarius šią bažnyčią.

Aš esu iš tų žmonių, kurie nepratę daug kalbėti, - pareiškia naujas viršininkas.

- Suprantu, - atsako pavaldinys, - aš taip pat esu vedęs.

Įmonės direktorius priima naują gražią sekretorę.

- Jau trys vaikai! - kužda jam į ausį personalo skyriaus vadovas.

- Ką, tokia jauna, o jau turi tris vaikus? - nustemba direktorius.

- Ne ji, o jūs!

Hollywoodo žvaigždė į savo kaimynės užklausimą, ar ji tikinti, kad skaičius 13 nešąs nelaimę, atsakė:

- Nė kiek. Pavyzdžiui, mano tryliktasis vyras yra pats geriausias iš visų, su kokiais anksčiau teko gyventi.

Klientas klausia kirpėją:

- Dėl ko jūs man visados pasakojate tokias baisias istorijas?

- Man yra lengviau kirpti, kai visi Tamstos plaukai atsistoja ant galvos.

Kai sūnui sukako 20 metų, tėvas, išsitraukęs pakelį cigarečių, siūlo:

- Imk, nuo dabar jau leidžiu tau rūkyti.

- Ačiū, tėte, bet jau dveji metai, kai mečiau rūkyti.

trumpai

□ Bai. 27 d. Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje, vyko kultūros vakaras pirmajam Lietuvos kardinolui J. Radvilai (1556-1600) prisiminti ir pagerbti. Vysk. J. Boruta SJ papasakojo, kokią vietą Bažnyčioje užima vyskupai, arkivyskupai ir kardinolai ir išsamiai supažindino su kard. J. Radvilos gyvenimu. Šiame kultūros vakare dar kalbėjo prof. dr. E. Ulčinaitė ir Lenkijos ambasadorė E. Teichmann.

□ Geg. 21d. Bavarijos Oberammergau miestelyje prasidėjo po 10 m. pertraukos Kristaus Kančios vaidinimai. Pirmasis vaidinimas įvyko 1634 m., dabar - kas dešimtį metų.

□ Geg. 25 d. Romoje, Šv. Pauliaus bazilikoje, gavo diakono šventinimus Vytautas Staškevičius iš Kanados. J iškilmės Romon buvo nuvykęs jo brolis prel. Jonas Staškus, Mississaugos Anapilio parapijos klebonas.

□ Vysk. Juozas Preikšas prašo paramos Panevėžio vyskupijos kun. A. Lipniūno centrui, kuris rūpinasi vyskupijoje katalikiška spauda.

□ Kanados Montrealio Aušros Vartų parapijos 50 m. sukakčiai paminėti yra išleisti keli gražūs atvirukai.

□ Du Lietuvos kunigai, Severinas Buteikis, buv. Eržvilko vikaras, ir Jonas Burneikis, buv. Liuduoklių klebonas, nukankinti bolševikmetyje, įrašyti į pasaulio kankinių sąrašą.

□ Romoje, Šv. Kazimiero kolegijos globojami, įvairiuose universitetuose praėjusiais mokslo metais studijavo 13 jaunų kunigų iš Lietuvos. Iš Vilniaus arkivyskupijos trys: Antanas Aleknavičius, Justinas Aleknavičius ir Ričardas Doveika; iš Telšių vyskupijos šeši: Vladas Gedgaudas, Arvydas Ramonas, Petras Smilgys, Petras Šiurys, Ri-

mantas Gudlinkas ir Kęstutis Pajaujis; iš Vilkaviškio vyskupijos du: Arūnas Poniškaitis ir Rimas Skinkaitis; iš Kaišiadorių ir Panevėžio vyskupijos po vieną: Gediminas Tamošiūnas ir Virginijus Veilentas.

□ Devintinių dieną, birželio 15, pop. Jonas Paulius II pietavo Pauliaus VI auditorijoje su dviem šimtais įvairių tautybių ir tikybų benamiais ir bedaliais. Pietų metu popiežius tarp kitko savo svečiams pasakė: "Norėjau susitikti su jumis ir dailintis valgiu prie stalo, idant pasakyčiau jums, kad esate popiežiaus širdyje".

□ Kun. Steponas Ropolas, OFM, mirė birželio d., sulaukęs 78 m. amžiaus. Paskutiniu laiku gyveno Pranciškonų misijos namuose St. Petersburg, Fl. Palaidotas pranciškonų sklype Šv. Jono kapinėse Brooklyne, NY.

□ Kun. Jonas Pakalniškis, daug metų dirbęs abiejose lietuvių parapijose New Yorke - Viešpaties Atsimainyme ir Apreiškime - mirė birželio 27 d. Palaidotas Nekalto Prasidėjimo seserų kapinėse, Putname, CT.

□ Bal. 28 d. Kaune, atstatomojoje Prisikėlimo bažnyčioje, buvo suruoštas G. Verdi *Requiem* koncertas. Kūrinį atliko Kauno valstybinis choras, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras ir solistai.

□ Kun. dr. Kęstutis Trimakas, buvęs *Laiškų lietuviams, Ateities* bei *Aidų* redaktorius, daugelio religinių ir psichologinių knygų autorius, birželio 25 d. atšventė 40 m. kunigystės jubiliejų. Cicero Šv. Antano bažnyčioje iškilmingas padėkos šv. Mišias ta proga aukojo išeivijos lietuvių vyskupas P. Baltakis, pats jubilias, prel. Ign. Urbonas ir parapijos klebonas kun. Jim Kastigar. Pamokslą pasakė vysk. P. Baltakis, apibūdindamas jubiliatą kaip kunigą ir savo laikmečio žmogų. Parapijos salėje pokylio metu dr. P. Kisieličius supažindino dalyvius su jubilato gyvenimu, o dr. Algis Norvilas aptarė jo psichologines knygas. Keletą ištraukų iš jubilato knygų paskaitė dr. Daiva Markelytė.

□ Vysk. P. Baltakio pranešimu susitikime su lietuviškų Čikagos parapijų atstovais birž. 25 d. tuoj po kun. dr. K. Trimako jubiliejaus iškilmų, Eucharistiniam kongresui Kaune išeivija, įskaitant

ir kelių amerikiečių vyskupų asmeniškas aukas, buvo surinkta apie 90.000 dol.

□ Birželio 18-25 d. Romoje vyks 47-asis tarp-tautinis Eucharistinis kongresas. Jame dalyvavo 90 vyskupų konferencijų delegatų ir apie 300.000 ti-kinčiųjų iš viso pasaulio. Tai buvo svarbiausias ir ilgiausiai trukęs Šventųjų metų renginys. Atidary-mo kalboje pop. Jonas Paulius II ragino, kad kon-gresas taptų primygtiniu kvietimu visiems tiki-ntiesiems susitaikyti ir susivienyti.

□ Kaip Europos atstovas Eucharistiniame kon-grese Romoje kalbėjo Kauno arkiv. S. Tamkevi-čius. Jis priminė susirinkusiems tikėjimo persekio-jimo laikotarpį komunistų valdžios metais.

□ Birželio 1-4 d. Romoje buvo švenčiame Žurnalistų jubiliejus. Jame dalyvavo keturi kardi-nolai, daug vyskupų ir daugiau kaip 7.500 žinia-sklaidoje besidarbuojančių žmonių. Žurnalistų ju-biliejus baigėsi specialia audiencija Vatikane, kur 52 šalių žurnalistams kalbėjo pop. Jonas Paulius II. Jis žurnalistiką pavadino tam tikra prasme šventa tarnyste. “Bažnyčia ir žiniasklaida privalo drauge tarnauti žmonijos šeimai”, sakė popiežius.

□ Birž. 17 arkiv. Julijono Steponavičiaus devin-tųjų mirties metinių proga Vilniaus arkikatedroje, tremtinių koplyčioje, buvo atidengtos ir pašventin-tos arkiv. J. Steponavičiui ir arkiv. M. Reiniui at-minti skirtos lentos su garbingųjų arkivyskupų bareljefais, kuriuos sukūrė skulpt. Kęstutis Balčiū-nas.

□ “Gražiosios meilės” motinos paveikslas, dovanotas 1661 m. pop. Aleksandro II Pažaislio vienuolyno statytojui Z. Pacui, 1948 m. bolševi-kams uždarius vienuolyną, buvo perkeltas į Kauno arkikatedrą. Šių metų liepos 14 d. paveikslas iškil-mingai gražintas vienuolynui.

□ Johan Sebastian Bacho, žymaus evangelikų bažnytinės muzikos kompozitoriaus, 250 mirties sukaktis buvo paminėta sekmadienį, liepos 23 d. “Tėviškės” bažnyčioje. Pamaldų metu Bacho kū-rinius vargonais ir fortepionu atliko muz. Arūnas Kaminskas, solo Aldona Buntinaitė ir Donna Dumpys, violenčele John Dumpys.

□ Kovo 30 d. Kaune įvyko įvairių konfesijų

atstovų konferencija “Sąlyčio beiėskant”. Konferen-cijoje diskutuota tradicinių religijų atsakomybė, ruošiant pilietinę Lietuvos visuomenę. Raginama puoselėti atvirą dialogą, nes tai prisidės kuriant Lie-tuvoje pagrindines dvasines vertybes.

□ Arkivyskupai metropolitai Audrys J. Bačkis ir Sigitas Tamkevičius bei gen. sekr. vysk. Jonas Boruta balandžio 24 d. susitiko su min. pirm. A. Kubiliumi ir aptarė valstybės ir katalikų Bažnyčios santykius, švietimo ir socialinės pagalbos klausimais, siekdami tose srityse glaudesnio bendradar-biavimo.

□ Kaune gegužės 29 d. mirė kardinolas Vin-centas Sladkevičius. Paskutiniu metu dėl nusil-pusios sveikatos jis mažai kur besirodėdavo, bet vis tiek buvo didelis moralinis autoritetas Lietuvoje. Jis buvo gimęs 1920 m. Kaišiadorių apskr., kunigu įšventintas 1944 m., vyskupu konsekruotas 1957 m., bolševikų valdžios ištremtas, ilgą laiką gyveno Nemunėlio Radviliškyje. 1982 m. paskirtas Kaišia-dorių vyskupijos adm., 1988 m. buvo pakeltas kardinolu ir netrukus Kauno arkivyskupu.

□ Pop. Jonas Paulius II, sužinojęs apie kard. Vincento Sladkevičiaus mirtį, atsiuntė užuojautos telegramą Lietuvos Vyskupų konferencijos pirm. Kauno arkiv. metropolitui S. Tamkevičiui. Telegra-moje tarp kitko popiežius rašo, kad Vincentas Slad-kevičius buvo gilaus tikėjimo ir uolaus pamaldumo kunigas, kuriam ilgą laiką nebuvo leidžiama vyk-dyti vyskupo pareigų, kuris betgi niekuomet nenusivylė, duodamas šviesų nenugalimos vilties Dieviškąja Apvaizda pavyzdį.

□ Prez. V. Adamkus, atsisveikindamas su a.a. kard. V. Sladkevičium, taip apibūdino jo asmeny-bę; “Sunkiais lietuvių tautai laikais didi kardinolo asmenybė iškilo ir buvo stiprus dvasinis jėgos šal-tinis, kuriuo rėmėsi Lietuvos katalikų Bažnyčia ir visa Lietuva”.

□ Seimo pirm. V. Landsbergis, atvykęs at-sisveikinti su kardinolu V. Sladkevičium, pareiškė: “Man kardinolas, kol jis čia buvo, čia gyveno, buvo kaip širdis. Aš manau, daugeliui žmonių Jo Emi-nencija buvo šilumos ir gėrio šaltinis”.

Juozas M.

42-asis *Laiškų lietuviams* konkursas

Skelbiame naują straipsnio konkursą, kuris bus šiek tiek skirtingas nuo buvusiųjų. Šį kartą konkurso dalyviai nebus skiriami į dvi grupes: suaugusiųjų ir jaunimo. Iš ilgos praktikos įsitikinę, kad jaunimas gali drąsiai konkuruoti su suaugusiais. Taip pat ir temų skyrimas bus kitoks: laisvesnis ir įdomesnis. Nurodysime tik medžiagą, iš kurios patys dalyviai galės susigalvoti temas. Ta medžiaga tai bus įvairios atskirų asmenų savybės: teigiamos ir neigiamos.

Teigiamos savybės. Nuolankumas, susivaldymas, pastovumas, ištikimybė, užuojauta, atlaidumas, kantrybė, tolerancija, tiesumas, pagarba asmeniui, teisingumas, atsakomybė, dosnumas, vienodas elgesys su visais.

Neigiamos savybės. Pataikavimas, išsisukinėjimas, diplomatija, simuliacija, dviveidiškumas, veidmainystė, pajuoka, sarkazmas, apkalba, šmeižtas, užsispyrimas, įtarinėjimas, į viską žiūrėjimas tik iš neigiamos pusės, ypatingos draugystės su vienais, ignoruojant kitus.

Kiekvienas gali sugalvoti ir kitokių savybių. Kombinuojant vienokias savybes su kitokioms, ir bus galima susidaryti konkursui temas. Jeigu, pvz., dailininkas iš įvairiausių spalvų gali sukombinuoti ir sukurti meniiskus paveikslus, tai lygiai ir konkurso dalyvis gali iš įvairių čia nurodytų savybių sukurti puikius straipsnius, padedančius geriau sugyventi vienam su kitu ir ugdančius artimo meilę, kuri yra ir mūsų šeimų, ir tautos, ir visuomenės gražesnio sugyvenimo pagrindas.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, į atskirą vokelį įdedant tikrąją savo pavardę ir adresą. Straipsnio ilgis - maždaug 4-6 mašinėlė rašyti puslapiai. Rašinius turi gauti redakcija iki 2000 m. vasario 16 dienos. *Laiškų lietuviams* konkursui, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636, USA

Nuoširdžiai dėkojame mūsų rėmėjams

100 dol. - J. Gaigalienė

60 dol. - J. ir J. Žebrauskas.

40 dol. - A. Velička.

30 dol. - S. Budrys, L. Gogiel, S. Udraitis, C. ir D. Udraitis.

25 dol. - I. Oksas.

20 dol. - R. ir J. Mozoliauskas, L. ir J. Ragas, G. Šaulys, S. Stanelis.

15 dol. - P. Railienė, L. Šmulskytis.

10 dol. - S. Aleksa, J. Baronaitis, H. Baltrušaitis, M. Gelazius, kun. J. Grabys,

A. ir G. Jankauskas, S. Kankus, B. Kazlauskas, A. Leiberis, L. ir R. Maleiška,

R. ir A. Malela, M. Paukštys, L. Ringienė, J. Skrinska, O. Stanelis, A. ir K. Valiuška.

5 dol. - D. ir A. Barzdukas, M. Jonelienė, B. Kašinskas, J. Mališka, M. Matūzas,

S. Plenienė, T. Šaulys, K. ir A. Stasaitis, A. Stonys.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. *Laiškų Lietuviams* adresas: 2345 W. 56th Street. Chicago. IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata-20 dol., atskiras numeris-2 dol.